

*Мирослав
Стефанишин*

**ЖИТТЯ В ПОЛОНІ
МУЗИКИ Й ПІСЕНЬ**

*Мирослав
Стефанишин*

ЖИТТЯ В ПОЛОНІ МУЗИКИ Й ПІСЕНЬ

Упорядник
Андрій
Криштальський

Луцьк, 2004

ББК 85. 313 (4 УКР - 4ВОЛ)

С - 79

Автор висловлює щиру подяку
за сприяння у виданні збірника
Віталію та Галині Бобицьким, Юлії Знахуренко, Антонові
Кривицькому, Дарії та Ігорю Ласкам, Сергієві Лукіну, Богдану
Манзелепі, Юрієві Ольховому, Василю Панасюку,
Леонтію Притолюку, Тамарі Тяпуновій.

Збірник "Життя в полоні музики й пісень" – своєрідний підсумок творчості відомого композитора і диригента, музикознавця й громадського діяча Мирослава Стефанишина. До книги увійшла частина публіцистичного доробку маестро, а також архівні матеріали і фотоілюстрації, статті, рецензії та відгуки про його творчий і життєвий шлях.

Для широкого загалу читачів, шанувальників музичного мистецтва України.

Літературний редактор - Микола МАРТИНЮК

ISBN 966-8575-03-2

© Стефанишин М., публіцистика,
фотоматеріали, 2004;
© Криштальський А., дизайн, 2004.

ДОТИК ДО СПРАВЖНОСТІ

Коли задумешся над феноменом людської долі, з глибин пам'яті неодмінно проступають епізоди минулого: неначе кольорові слайди на тлі свідомості, вибудовують вони образ, який давно поселився в душі й лише тепер починає озиватися до тебе своїм правдивим голосом. Із тих пам'ятних моментів надходять мені картини теплих весняних вечорів під стінами Луцького державного музичного училища, де я вперше познайомився із Мирославом Стефанишиним.

Це тривожні й неоднозначні спогади. Як неоднозначним я уявляв тоді своє перебування в моторошному будинку колишньої тюрми, переживав те, що доводилося відчувати й іншим: сповнювати стіни катівні музикою - прекрасною, світлою, душевною і трохи печальною у своїй оптимістичності.

Люди жили: училися, закохувалися, творили... Скажімо, пан Мирослав був уже відомим збирачем фольклорних скарбів, а його пісні виконували провідні колективи області. Це була інша сторона буття, яка не менш заслуговує на увагу і повагу. Однак мені, тоді ще юному й трохи вайлуватому учневі, здавалося, що атмосфера музучилища змушувала і молодих музикантів, і викладачів задумуватися над сутністю того, що відбувається.

Думаю, не помилюся, якщо стверджуватиму про те, що злий геній радянського тоталітаризму зіграв над нами - викладачами й учнями - страшний у своїй суті експеримент, справжню битву, яка розгорталася у душах, у серцях. Великі випробування відбувалися й у царині мистецтва, де за кожную п'ядь українськості тихо, зовсім непомітно, але наполегливо змагалися десятки наших викладачів, серед котрих був і Мирослав Стефанишин.

Я пригадую, як важко було в училищній бібліотеці знайти для себе новий сучасний український твір чи нову обробку української народної пісні, яким мізерним у порівнянні з російськими аналогами був репертуар. В той самий час поряд жили й трудилися митці, ентузіастичні (такі як М.Стефанишин чи О.Ошуркевич) котрі й намагалися заповнити цей вакуум.

Без сумніву, нам, учням, було легше заховатися від крижаного подиху радянщини. Тим більше, що ми вийшли зі стін старої тюрми прямо в революційний вир українського відродження. Їм, нашим наставникам, було важче, бо для того, щоб витерпіти реалії тоталітаризму й не стати його трибом, потрібно було бути людиною. Згадуючи доброоку постать Мирослава Стефанишина в коридорах музучилища, я завжди думаю про те, що цей чоловік у своїй душі завжди зберігав теплий вогник добра і творчості, що й дозволило йому так багато зробити на ниві мистецтва. А гортаючи його тогочасні статті та роздуми, бачу в них і слово про М.Лисенка та інших українських композиторів, і аналіз кращих зразків народнопісенної спадщини Волині, й захоплення бандурою, й просто добрий творчий настрій - ознаку, притаманну українському серцю, українській душі.

Був же він із музикою, як і багато митців, котрі перенесли задушливу мовчанку під ковпаком "керівної і спрямовуючої" і вийшли із цього спільного випробовування особистостями.

Упорядковуючи цю книгу, я віч-на-віч зустрівся із багатьма миттєвостями минулого. Ні, не було воно настільки лихим і безрадіним, як може здатися на перший погляд. Насамперед тому, що зігрівало його творче горіння душі композитора і диригента, творця багатьох пісень, людини, яка намагалася робити все, що було можливим у тих умовах. Мирослав Стефанишин жив із музикою в серці - так, як умів, і як говорило йому сумління, дарма, що у газетних вирізках 60-70 років минулого століття - стільки притаманних радянській пресі спекуляцій. Одначе навіть крізь пелену банальних агітаційних викрутасів проступає образ митця, в душі якого завжди горіла іскорка української співучої душі. Прочитавши книгу, ви, шановний читачу, це помітите.

Фотографії зі старих альбомів, колишні й теперішні газетні статті та документи розкажуть вам про феномен людини, з якою ми часто зустрічаємося на вулицях Луцька, чиї пісні чуємо зі сцени, радіо- і телеприймачів, яка, зрештою, скромно й невимушено творить свою дорогу в сьогоdnішньому мистецькому багатоманітті. Перегорніть ці сторінки, огляньте творчий доробок композитора Мирослава Стефанишина - і вам без зайвого славослів'я автора цих рядків стане зрозумілою сутність життя і творчості цієї людини.

Творча майстерня митця - завжди таїна, дотик до якої часто наближає нас до справжності, до відмови від суєтності цього світу. У свою чергу ця книга - не лише ознака вдячності маестро за його натхненну працю, вона - неначе вікно у світ вічної пульсуючої музики людських душ.

Андрій КРИШТАЛЬСЬКИЙ,
поет, прозаїк,
член Національної спілки письменників України

Ода Луцьку

Музика М. Стефанишина

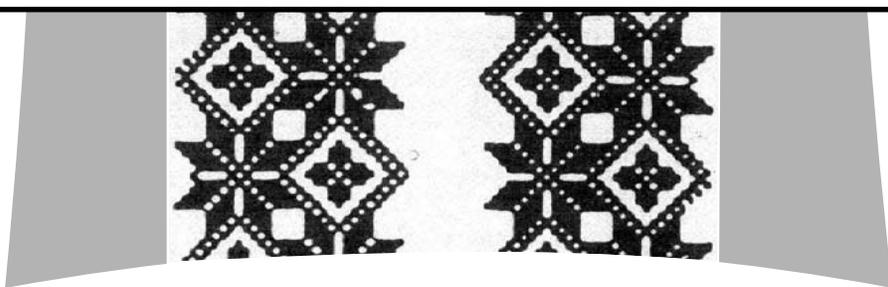
Слова М. Мартинюка

Помірно

Велично

mf

На спа-ву на-щад-кам Ро-ма-на й Да-ни-ла, як-сві-док
па-м'ять ми-ну-лих ці-ків, у сер-ці Во-ли-ні-на
зам-ко-вих ски-лах наші Луцьк ве-ли-ча-во роз-цвів.
Ве-лиць без-смер-тна тво-я, рід-на міс-ця, ба-ть-ків-ський, сла-вний зви-
тя-го-ю край! Сві-то-лі до-ро-го, тер-нис-ту о-
свя-тить для нас Ми-ко-лай. 2. Ша-лай, Ми-ко-лай.

МИРОСЛАВ СТЕФАНІШИН: “ПІСНЯ ЖИВЕ В МЕНІ”

В його піснях – неповторний голос Волині, подих трагічної історії, багатогранного сьогодення. Мирослав Стефанишин – митець і патріот, котрий живе музикою, зцілює своєю піснею зачерствілі, збайдужілі серця.

Тільки-но він відійшов од фортепіано, схилився на підвіконня – свічами розквітлих каштанів дихає весна. Так уже вийшло, що саме ця пора року – знаменна для Мирослава Степановича (саме з “Давньої весни” Лесі Українки розпочалася творча біографія митця).

Слова Лесі Українки наче кликали на її батьківщину. Навесні п’ятдесят четвертого Мирослав Стефанишин уперше побував на Волині. І, напевне, вже тоді відчув: тут – його благословенний край, тут, а не деінде, – він житиме і творитиме. На Волині М.Стефанишин вкотре переконався: пісня – оберіг України, її рятівна доля.

Наша зустріч із митцем – під завісу весни. Хоча майстер подолав 70-літній рубіж, кожна його пісенна фраза бринить весною. Тож геть інфаркти, скарги, коли весільно дихає вічністю весна.

“І так воно й збувається” *Зі спогадів М.Стефанишина*

Завше згадую своє рідне село Бовшів Галицького району на Івано-Франківщині. Галич – столиця колишнього Галицько-Волинського князівства. Це таке славне місто, всім відоме історією своєю. У Бовшові природа таки дивовижна... Гора Сова оточує село. А там – 99 видів

0000 0E 0 L 00æ 0000
00 - 00 "" 0 "" 0 -
000000.

різних квітів. Поряд – теперішнє Бурштинське озеро. Природа у нас така, що хочеться співати...

Батько грав на скрипці, хоч за фахом – бухгалтер. Він був надзвичайно обдарованим музикантом. Створив капелу в селі.

Коли мені виповнилося чотири роки, батько почав навчати грі на скрипці. У хаті було три скрипки. Батько йшов на роботу, розкладав переді мною ноти і казав: коли в обідню пору прийду, маеш їх вивчити і грати. А сам же був музикантом від природи, не закінчував спеціальних закладів. Я мав двох братів – Зіновія (старшого) та Омеляна (молодшого), які уже відійшли у вічність. Маю сестру Дарію, котра зараз мешкає в Ковелі. Нас усіх у житті найчастіше супроводжував добрий настрій, з нами завше були музика, пісня.

Змінювалася держава, влада... Але не відчувалося якихось утисків рідної україномовної пісні. Хлопці, дівчата Бовшова збиралися вечорами на сільському великому лузі. Як вони співали! В чотири голоси! А я, малий, ходив за ними і мріяв, як би все це записати, зберегти, не забути...

Був невеликий хлоп'ячий гурт, який нас єднав. Ми, збираючись разом, ділилися своїми мріями, роздумували, ким хочемо бути. І тоді я зізнався: хотів би стати композитором, учитися у Львові. І так воно й збудеться. Пісня жила в мені з дитинства. Вона назавше залишилася зі мною.

“Віримо в тебе”

В обіймах Прикарпаття

Війна – тяжкий період, крізь який мені судилося пройти. Це ж стільки жертв. Хоча родину в основному біди обійшли...

До Станіславського музучилища вступив швидко, без труднощів. Добре грав на цимбалах, скрипці, гітарі, флейті. Звичайно, мій вступ до

музичного училища став подією для всієї нашої родини.

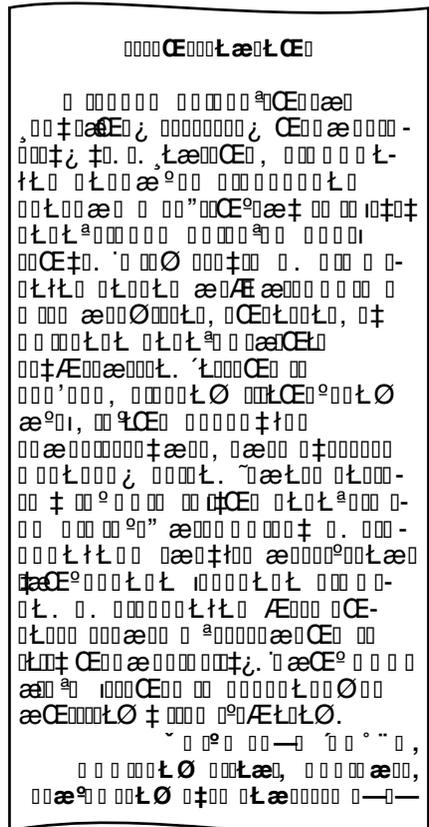
До 1945 року я пройшов солідну школу. А в музучилищі, навчаючись відразу на трьох відділах (народних інструментів, хоровому, скрипки), спробував себе і в композиції. В училищі відкрив поезію Лесі Українки. Вона прийшла до мене з високого неба, ніби запрограмовуючи мою долю. Свою творчість розпочав із текстів геніальної поетеси і незабаром мав приїхати на Волинь, де пройде більша частина мого життя. Поезія Лесі Українки осяяла мою душу. І найпершою моєю піснею стала “Давня весна” (для хору). А друга – “Вечірня година”, теж на слова Лесі Українки.

Обидві пісні стали творчою удачею. Мені навіть радили: “Отак щоб писали завше”. Хоч я тоді, зрозуміло, ще не міг відрізнити, чи це успіх, чи невдача. У Станіславському музучилищі мої твори стали маленькою сенсацією: учень, який не провчився і двох років, пише пісні. Зрештою, під час державних іспитів приїхав Анатолій Кос-Анатольський і сказав мені: мушиш їхати до Львова і вчитися в консерваторії. Двері консерваторії для мене були відчинені. А після першого курсу до мене звернулися: “Стефанишин, подаєш великі надії, віримо в тебе”. Це незабутня атмосфера доброзичливості і водночас вимогливості, підтримки кожного обдарування.

“Завдячуємо вам...”

З фрагментів життяпису

“Волинь культурно-мистецька знає і глибоко шанує Вас як нахненного співця її краси, як люди-

ригент-хормейстер Волинського народного хору, 1959-1960 – завідувач музичною частиною Волинського музично-драматичного театру ім. Т. Шевченка. З 1960 до 1969 року – голова методичної комісії музики і співів Луцького пединституту (пізніше – завідувач відповідної кафедри). З 1960 до 1988 року працював також викладачем диригування Луцького музичного училища.

Упродовж 1961-1974 років – голова композиторів-аматорів Волині при обласному Будинку народної творчості.

Ряд пісенних творів опубліковано у збірниках “Пісні оновленого краю” (1966), “Пісні нової Волині” (1968), “Співає Лесин край” (1973) – всього в 40 збірниках. 40 пісень віддруковано листівками Будинку народної творчості.

Багаторазовий лауреат фестивалів, переможець конкурсів. Серед нагород – Почесна грамота Президії Верховної Ради України, Почесна грамота Міністерства культури України, медалі “За доблесну працю”, “За трудову відзнаку”.

Разом із Дмитром Павличком *Крізь призму спогадів*

Львів – особливий духовний материк, своєрідний форпост українського національного духу. Львів для мене – це незабутній світ мистецтва, світ культури. Це середовище, яке жило силою традицій. Багато кадрів були з числа тих, які пройшли європейський вишкіл.

А жив я у гуртожитку на колишній Жовтневій. В одній кімнаті було нас, хлопців, вісімнадцять, причому – з різних областей: з Дніпропетровська, Полтавщини, галицького регіону. Панувала атмосфера порозуміння, доброзичливості. Серед тих, хто зі мною вчився, – Юрій Луців, заслужений діяч мистецтв, відомий диригент. А серед найдо-

Л. П. Луців
1955 р.

рожчих, найнезабутніших для мене викладачів – (їх завше вдячно згадую) – Павло Муравський. Він був художнім керівником “Трембіти”, талановитим хормейстером. П. Муравський дуже вплинув на моє розуміння пісні. А рекомендував мене до навчання у консерваторії і був одним з викладачів визначний композитор Анатолій Кос-Анатольський. Моїм куратором був і Микола Колесса. Знання з композиції поглиблював у Станіслава Людкевича, Євгена Козака.

У Львові продовжувався мій творчий процес. Я працював у творчій секції, якою керували Станіслав Пилипович (Людкевич – **В.В.**) та Роман Сімович. С. Людкевич багато підказав мені в хоровому напрямі. А Р. Сімович – симфоніст: його мислення більш широке. Результатами творчої співпраці ставали конкурси на краще написання пісень – про Вітчизну, на ліричну тематику. Моїми співавторами були тоді львівські поети. Не раз до моєї кімнати заходив Дмитро Павличко. Ми з ним створили пісню про визволення. Д.Павличко тоді був молодим. Здавалося, дивлячись в очі, він міг читати думки і почуття без слів. Сам говорив небагато, але цікаво.

Навчаючись у консерваторії, працював у вокальному ансамблі Львівського облрадіо, відтак – у народному оркестрі кінотеатру імені М. Коперника від Львівської філармонії, керував хорами в політехнічному та лісотехнічному інститутах. Незабутні для мене стажування в оперному хорі, хоровій капелі “Трембіта”.

У Львові промайнули чи не найкращі літа. Це місто залишило незабутній слід у моїй душі, особливому щемливій спогади – це ж молодість, період творчого становлення.

Волинські дороги маестро

– Мирославе Степановичу, Ви зважилися після Львова приїхати працювати до Луцька. Якими б ми

не були патріотами волинської столиці, тут не було та й нема таких міцних українських традицій, як у Львові.

– До Миколи Колесси надійшла заявка з Луцька, що потрібен спеціаліст. Після завершення навчання в консерваторії мені запропонували працю (на вибір) у шести обласних центрах – у філармонії в Рівному, Чернівцях, Івано-Франківську, Дрогобичі, Ужгороді та Луцьку. Наполягали на тому, щоб їхати до Івано-Франківська. Але М. Колесса переконував: "Ви повинні працювати на сцені, а не губитися в класах".

– **Доти Ви ніколи не бували в Луцьку?**

– Ніколи! Вперше приїхав весною п'ятдесят четвертого. Місто було бідненьким. Але яка природа! Це мене по-особливому привабило. Мої перші пісні народилися і від зв'язку з природою.

– **Тоді ж вдалося познайомитися з керівництвом Волинського хору?**

– Відбулася коротка зустріч з керівниками першого Волинського народного хору. Олександр Самохваленко поставився до мене дуже приязно. Хор тоді перебував у старенькому будинку поряд із теперішнім центром народної творчості. Духовний клімат у Волинському хорі був сприятливим, добротворчим. Відбулася також офіційна зустріч у тодішньому обласному відділі мистецтв, який очолював Войтенко, колишній солдат. Пізніше я переконався, що такий стиль керівництва був страхіттям. Чоловік не міг написати грамотно навіть одного речення, але керував культурою. Він у буквальному розумінні не допускав приїзду на Волинь хорових колективів з інших регіонів. Якби були відчинені двері для мистецьких колективів, то духовний поступ краю, Луцька був би набагато вагомішим. Це ж стосується і національної свідомості, патріотизму.

– **Луцьк тоді вже був відчутно зрусифікованим?**

– Ні! Ні тоді, 1954 року, ні пізніше (десь до кінця шістдесятих) Луцьк зворушував виключно

гарною українською мовою. Не чув, щоб хтось десь використав погане слово (на відміну від сьогоднішнього дня, коли на вулиці можна почути яку завгодно нецензурщину).

– **Із п'ятдесят четвертого Ви – лучанин. Тут склалося не лише творче життя, але й особисте.**

– Воно поєдналося. Моя майбутня дружина співала в хорі. У неї були своєрідний голос, тембр. Кожен раз, коли виступала, мала надзвичайний успіх. Вабила її вроджена стриманість, людяність. Вона – волинянка, родом із села Горянівка колишнього Олицького району, її свого часу запрошували навіть у капелу “Думка”.

– **Тодішній і нинішній Волинський народний хор – зовсім несхожі колективи. Коли перший сповідував орієнтацію на академічну манеру, то нинішній – на народну.**

– Хор співав у академічному стилі. Такий стиль відкриває великі можливості для використання різнопланового матеріалу українських, західних композиторів. Весь час творився цікавий репертуар – різноманітний, контрастний, де співаки могли проявити свої здібності. Хор став першопрохідцем маршрутами Волині, першим ніс у народ пісню в добротному, багатому звучанні. Пісні, які виконувалися, мали успіх, співаків викликали на біс, виконували твори вдруге.

– **Ті пісенні шляхи обмежувалися Волинню?**

– Наші дороги не замикалися в області, їздили в багато регіонів України, столицю. Побували і в Грузії. З гастролями об'їздили всю Білорусь, всі три республіки Прибалтики. Були в Польщі, пізніше – в Росії. Це дуже інтенсивний, цікавий період.

– **І раптом хору “перекривають кисень”. І це в той період, коли начебто й дихалося вільніше, тривала так звана хрущовська відлига.**

– 1959 року Волинський народний хор було розформовано. Уряд поставив питання про виховання місцевих, волинських кадрів. Для цього

потрібні були дотації. У хорі працювали люди старші, звільнити їх не можна було. Дійшли висновку: відкрити музучилище і ліквідувати хор. Як на мене, було зроблено велику справу. Луцьке музичне училище з часом дало багато спеціалістів-музикантів не тільки для Волині, а й для України, колишнього Союзу. Очевидно, з фінансового боку тоді не було можливості для одночасного існування і навчального закладу, й виконавського колективу. Безсумнівно, якби хор проіснував би ще хоч із десять років, наслідки були б дуже вагомими на ниві духовності, культури. Обидві установи, існуючи поряд, доповнювали б одну одну.

Незгасна зоря таланту

Вдячно і захоплено про творчі здобутки майстра говорять тисячі і тисячі наших краян, котрим поталанило відчувати на собі цілющу силу Стефанишинового пісенного мистецтва. Мирослав Степанович віддячив Волині зворушливими піснями, витворивши власну музичну мову, котра базується на глибинному знанні сутності музики й українського народного мелосу. Тож цілком закономірно, що саме він очолює Волинську обласну організацію Національної ліги українських композиторів, входить до Провідної ради НЛУК.

Мирослав Стефанишин зумів щедро почерпнути з джерел народної творчості. Разом з краєзнавцем, фольклористом Олексою Ошуркевичем побував чи не в кожному населеному пункті Волині, записуючи народні пісні. “Мене приємно вражає краса, мелодійність народної пісні, – зауважує Мирослав Степанович, – записи, зроблені і Кольбергом, і мною, свідчать: на Волині пісні більше тяжіють до академічного стилю, а не до крикливості”.

Ще про один феномен творчості Стефанишина-композитора можна вести мову. Серед співав-

---

тисяч і тисяч аматорів, наче б не помічений ні вчорашньою, ні сьогоднішньою владою. Але хіба це не проблема самої влади? Хоча прикро, коли погоджуєшся з неписаною традицією: справедливість завше торжествує, але для цього, буває, не вистачає життя.

У вікно до маестро зазирали розквітлі свічі каштанів. Духмяна весна диктувала свої правила. І фортепіано Мирослава Стефанишина у його кабінеті-кімнаті чекало доторку пальців майстра. А в кожному цьому доторку – осанна Вічності, освідчення України, свідчення власної неминучості.

Віктор ВЕРБИЧ,
газета “Луцький замок”, 2000 р.

Горішній вулиці 900-01000. Д. 000000.

0 1 0 0æ°00 00 0 00 "0 "0 "0 0
 Æ00000000 00 0000 000000.
 0 000 1956 0.

00æ0 0Æ0 000°0 æ. 00000. 0000 1940 0.

0 æ000 0000æ°000
 00 0 0000000 0 00000.
 0 000 1940 0.

З домашнього фотоальбому

0 0æ000 0000 0 00000000 00000000.
 0 000 1977 0.

0 00000000 00 00 "00" "
 0 00000000000000 0æ000000
 , 0æ00000000 00-0° 0

0 00000000 0 000000
 00 00 "00" "00"

0 1 0 0æ°00 00 - 00 "0 0 " "
 0 0000 0E 0 0 , 0æ00. 0000 1984 0.

` 000 0 1 0 0æ°000
 00 - 00 "00"0 - ' ‡000‡0

, 0æ0 00 - 00 "0 0 " "
 0 0000 0E 0 0 , 0æ00. 0000 1984 0.

**З творчого доробку
Мирослава Стефанишина**

МУЗИЧНО-СТИЛЬОВІ РИСИ ПІСЕНЬ ВОЛИНИ

Народнопісенна творчість Волині є до сьогоднішнього дня одним із найбільш животворних джерел, які активно поповнюють скарбницю українського фольклору.

Милозвучні наспівні пісні волинського краю свідчать про багатий внутрішній світ волинян, їх поетичну вдачу та музикальність. Музичне мистецтво Волині пройшло складний шлях, пов'язаний з особливими історичними обставинами. До 1939 року на цих теренах не було ніяких професійних музичних установ – його плекало фольклорне середовище. Зате ж народна пісенність Волині ввібрала усе краще, найталановитіше, що протягом багатьох століть визрівало в музичному побуті українського народу цих земель. Не випадково великий інтерес до волинських пісень виявляли такі відомі фольклористи як П. Чубинський, О. Кольберг, А. Конощенко та ін.

Видатний внесок в українську фольклористику додали своїми записами волинських народних пісень Леся Українка та її чоловік – відомий фольклорист і музикознавець Климент Квітка. Леся Українка, обдарована тонким музичним слухом і прекрасною пам'яттю, рано почала записувати тексти і мелодії пісень рідного краю.* Згодом, разом із Квіткою вони підготували кілька видань пісенного фольклору Волині – “Збірник українських пісень з нотами” (гармонізація Б.Яновського, Київ, 1902), “Дитячі гри, пісні й казки з

Ковельщини, Луччини і Звягельщини на Волині” (Київ, 1903).

Свідченням неабиякої обізнаності поетеси з фольклором, а разом з тим цінним внеском в музичну фольклористику є збірник народних мелодій з її голосу, який склав і упорядкував Климент Квітка (Київ, 1917).

У 1904-1905 роках збиранням волинського фольклору займався П. Козицький. Зібрані матеріали згодом були опубліковані Д. Ревуцьким у збірнику “Золоті ключі” (1929).

Музичним фольклором Волині цікавився також М. Вериківський, уродженець міста Кременця. До рідної волинської пісні композитор звертався неодноразово: в хоровій і камерній творчості, фортепіанних мініатюрах. 1910 року М. Вериківський видав збірник обробок народних пісень для хору під назвою “Волинські пісні”.

Доволі пошавлене збирання волинського фольклору розпочали в тридцятих роках учителі Волині. Більше 300 записів вони передали для редагування Ф. Колесі, який готував ці пісні до друку. Проте у світ вони не вийшли. Вісім із них Колеса опрацював на мішаний хор, видавши їх у збірці “Волинські народні пісні”.

До волинської народної творчості часто зверталися і досі звертаються відомі музиканти і композитори. Так, ряд волинських пісень (“Без тебе, Олесю”, “Ой з-за гори вітер віє”, “Гей, ішли воли із діброви”, “Про Купер’яна”) обробив для хору М. Лисенко, Майстерністю, високим художнім рівнем позначені хорові обробки волинських народних пісень М. Колеси. Його збірки “Українські народні пісні з Волині” (“Мистецтво, 1966), “Пісні з Полісся” (“Музична Україна”, 1968) містять лише невелику частину оброблених композитором для хору фольклорних зразків. Окремі обробки

пісень із Волині зустрічаємо в музичній спадщині М. Леонтовича (“За городом качки пливають”, “Сіно моє, сіно”), Я. Ярославенка (“Туман яром”, “Мужик іде з поля”), С. Тележинського (“Ой чиї це воли”, “Через Дунай кладочка”, “Ой іду, йду, йду”) та ін.

Неабияка роль у популяризації волинських народних пісень належить Волинському народному хору (1939-1959), в репертуарі якого чільне місце займали пісні “Сива зозуленька”, “Ой у полі криниченька”, “Ой там на долині” – у хоровій обробці М. Колесси та “Сіно моє, сіно”, “А мій батько, мій цвіт” – в гармонізації О. Самохваленка та ряд інших творів.

Збирання і пропагування дорогоцінних скарбів місцевого фольклору стало невід’ємною частиною творчої діяльності багатьох самодіяльних хорових колективів області. Не тільки на Волині, а й далеко за її межами здобув собі добру славу Заслужений ансамбль пісні і танцю “Колос” Торчинського Будинку культури. Завдяки вдало підібраному репертуару, майстерності виконання колектив зумів домогтися значних творчих успіхів; їх запорукою є активні мистецькі пошуки, вміле використання кращих зразків місцевого музичного фольклору. Велике визнання у глядачів здобули вокально-хореографічні картинки “Веснянки”, “Обжинки”, “Волинське весілля”.

Дієвими пропагандистами волинської народної пісні і танцю є чоловіча хорова капела Горохівського районного Будинку культури, хор Нововолинського Палацу культури шахтарів, капела бандуристів Луцького державного культурно-освітнього училища, народний танцювальний ансамбль “Волинянка” Луцького міського Будинку культури.

Використання самодіяльними колективами музичних обробок пісенного фольклору, що відповідають характерові акапельного співу на

Волині, не є єдиним шляхом поповнення їх репертуару. В багатьох творах практикується са-мостійна багатоголосна розкладка народних пісень стосовно до індивідуальних особливостей колективу. Це характерно майже для всіх великих хорів народного типу. По-іншому підходять до використання місцевого пісенного фольклору вокальні ансамблі, які переважно засвоюють пісенний матеріал безпосередньо з уст народу, зберігаючи його першооснову,

Пісні, вміщені у цьому збірнику, ми збирали протягом п'ятнадцяти років у різних умовах: записували в полі під час праці, на святах та розвагах, весіллях, вечорницях, оглядах та фестивалях гуртків художньої самодіяльності Волині, переважно в Ковельському, Ратнівському, Камінь-Каширському, Любешівському, Любомльському та Рожищенському районах. Найбільше матеріалу пощастило записати в Ковельському та Любешівському районах. Записи були переважно слуховими. Співали нам в основному люди старшого віку, які з любов'ю берегли у своїй пам'яті фольклор рідного краю.

Незабутнє враження своїм щирим задушевним виконанням пісень та інструментальних мелодій справила Ганна Клімашевська із села Старі Кошари Ковельського району, Парасковія Швидрид із села Лобна Любешівського району, Катерина Бортник із села Хорлупи Торчинського району та

Л. Клімашевська, Швидрид, Бортник, Хорлупи, Торчинський район, 1958 р.

звуків. Це надає веснянкам широкої нас-
півності та ритмічної свободи.

За характером ритмомелодики до веснянок доволі близькі русальні, петрівочні та купальські пісні. У той же час ряд петрівочних та купальських пісень має відмінні риси в метроритмічному та інтонаційно-ладовому відношеннях, а також у темпі виконання. Основними в них є тридольні, рідше зустрічаються дво- і чотиридольні розміри. В ладовому відношенні в них переважає гармонічний мінор. Для початку цих пісень особливо характерні висхідні ходи на чисту кварту, для закінчення – низхідні на змешнену кварту (III-VII підв.). На відміну від веснянкових і русальних, петрівочні та купальські пісні відзначаються більш розгорнутим діапазоном, який виходить за межі октави.

У жнивварських піснях переважає дводольний розмір. Дуже виразне в них мелодичне начало. Діапазон одноголосних жнивварських пісень простягається до сексти, а в двоголосних – понад октаву.

Колядки та щедрівки мають здебільшого величальний характер. Переважна частина колядок і щедрівок складена розміром 5+5 (“Ой рано, рано кури запіли”, “Ой в лужку, в лужку на жовтім піску”) та розміром 4+4+3 (“Ой ходила красна панна по саду”). Своєрідною рисою мелодій щедрівок, яка відрізняє їх від інших пісень звичаєво-обрядового циклу, є короткі приспівки (“Щедрий вечір”, “Гей, калино”), що збагачують і урізноманітнюють музичну форму цих пісень. Характерним для щедрівок є тридольний розмір, який іноді поєднується із шестидольним.

Цікаву групу звичаєво-обрядового циклу творять весільні пісні, тісно пов’язані з весільним обрядом. Так, наприклад, пісню “Летять галоньки” співають дівчата, сплітаючи мелодій вінки до шлюбу. Стародавньої “Братику-

---

наміснику” з відтінком гумору приспівують старості на весіллі; піснею “Ой жито горами” проводжають молоду з дому батьків.

У більшості весільних пісень, як, зрештою, і в інших обрядових, в основі мелодії лежить один мотив, який піддається варіаційним змінам. З цього погляду до обрядових дуже близькі також дитячі пісні (“Іди, іди, дощику” та ін.).

Весільні пісні на Волині виконуються в унісон та з підголосками. Для весільних пісень властивий переважно мажорний лад, помірний темп, дво- і тридольний розмір.

Спільною рисою для усіх пісень звичаєво-обрядового циклу є неширокий діапазон мелодій, що здебільшого мають речитативний характер, на один склад слова припадає один звук мелодії, доволі слабо розвинута музична строфа – це перевага унісонного співу.

Великий пласт пісень, спільних за музично-стильовими рисами, творять пісні розповідного характеру лірично-протяжного складу – балади, пісні родинні й соціально-побутові, історичні, Сюди належить велика група творів, різноманітних за тематикою, формою, метроритмічним складом і фактурою. У більшості пісень лірично-протяжного складу наявні повторення другої частини пісні – приспіву. Ці твори багаті на мішані й перемінні розміри, що значно урізноманітнюють їх форму, як, наприклад, “Ой ти, дубе, зелен дубе”, “Із-за гір, із-за гір”.

На відміну від звичаєво-обрядових пісень, де багатоголосся не стало, у лірично-протяжних піснях воно стає типовою формою викладу і трапляється у дуже різноманітних варіантах – підголоскове, гармонійне, перемінне. Як правило, воно розгортається у приспіві після кількатактового вступу-заспіву соліста, як у піснях “На городі верба”, “Калина-малина”, де заспів виконує заспівувач-виводчик, а в

приспіві вступає чотириголосний хор; далі він зливається у двоголосся, причому вільне голосоведення у фактурі утворює рух паралельними квінтами. Такий стиль голосоведення трапляється досить часто. Він властивий також багатьом пісням центральних областей України. Ці ж ознаки помічаємо в пісні “Як приїхав козаченько з поля”.

У багатьох лірично-протяжних піснях багатоголосна фактура має гомофонно-гармонічний склад, де верхній голос є основним, а нижній супроводжує його паралельним рухом в терцію (“Такі оченьки”, “Чия то верба”, “Ой рожо, ти рожо, ти рожовая” і ряд інших). Деяка частина ліричних пісень має одноголосний виклад: ці пісні менші за формою і не завжди мають повторення приспіву.

Лірично-протяжні народні пісні Волині відзначаються наспівною мелодикою, що виростає з типового для цього пласта розспівування складів, як у зразках “Ой вийду я, вийду”, “Як приїхав козаченько з поля” і т.д.

Лірично-протяжні пісні Волині виявляють переважно два лади: мінорний з підвищеним XII ступенем та мажорний. Крім найбільш поширених мажору і мінору, зауважуємо ще й інші народні лади, а саме: міксолідійський (“Чия то верба”, “Ой рожо, ти рожо, ти рожовая”), дорійський (“А на морі та, на синьому”). Трапляються також випадки ладової перемінності, як у зразках “Марусю, Марусю”, “Калино, калино, чого в лузі стоїш”, “Ой засвіти, місяченьку” тощо.

Цікавою за музичними ознаками є група соціально-побутових пісень (рекрутських, солдатських, наймитських і заробітчанських). Ці твори досить різноманітні за голосовим складом: одноголосні – сольні або унісонні (“Було добре, було добре” – I варіант, “А на морі та на синьому”), багатоголосні поліфонічного складу

1955

“Ой крутая доріженька” – II варіант). Їх виконання починається невеличким сольним заспівом, а далі вступає хор. Поступово фактура пісні розгалужується у два або три голоси; кожний голос виступає майже як самостійний, але разом вони творять єдине ціле. Це ще раз доводить, що волинським багатоголосним пісням властивий народний підголосковий спосіб голосоведення.

Доволі чіткою є метроритміка рекрутських і солдатських пісень, основні розміри – чотиридольний та дводольний, буває також тридольний. Тут знаходимо пісні, які мають своєрідну мелодичну форму “Ой гай, мати, ой гай мати”. Це стосується зокрема пісні “Вітер віє, трава шумить”, яка має виразну тричастинну колісцеву будову. Друга фраза пісні знаходиться квінтою вище від першої. У третій фразі наступає так зване ритмічне звуження, остання, наче реприза, стверджує основну думку. Тотожні зразки за музичною структурою зауважуємо в піснях Закарпаття, а також чеському, словацькому та угорському фольклорі.

Вольовими інтонаціями сповнені пісні революційної боротьби. Початки мелодій цих пісень переважно закличні, квартові (“Одвіку ми спали”, “Була Паша у Мельниці”, “Ой там попід лісом” та ін.). Для цих творів також характерне використання мотивів відомих традиційних пісень.

Продовження традицій давньої народно-пісенної творчості яскраво виражене в піснях, які народилися в останні десятиріччя. Голо-

---

вною ознакою цих творів є розгорнута вокальна мелодія, структура якої не обмежується одним періодом, а поширюється до двох і більше. Ладово-інтонаційний план у згаданих піснях виходить за межі однієї тональності, як, наприклад, у пісні “Ой у полі льон зацвів”. Більшість сучасних пісень має чітку ритмічну будову. Спільною рисою їх є також і життєрадісний, бадьорий тонус.

Широко побутують на Волині твори жартівливо-гумористичного і танцювального циклу: жартівливі та гумористичні пісні, танцювальні мелодії, приспівки до танців і частівки. Останні мають тісний зв'язок з приспівками.

Різноманітні й різнопланові за тематикою і музичним складом жартівливі й гумористичні пісні. Майже всі вони відзначаються лаконічністю мелодичної форми, стійким ладом, чіткою ритмікою і жвавим темпом виконання. До них належать в першу чергу такі зразки, як “Люлька моя пеньковая”, “Ой хоч я не гарна”, “Ну ж бо, Галко, встань раненько”. Основним розміром у цих піснях є дводольний, рідше зустрічаємо тридольний і шестидольний. Серед жартівливих пісень цікава група зі строфою циклічної побудови, як “Ярема”, “Ой ти, гарний Семене”, “Було в мене у коморі жито”. Важливою рисою цих творів є контрастне зіставлення заспіву та приспіву. Так, у пісні “Ярема” заспів має наспівний характер, а приспів звучить швидко, в танцювальному плані, мелодика має акордово-гармонічний склад.

Своєрідними музично-стильовими рисами відзначаються приспівки до танців. Виконавці приспівок вільно пристосовують текст до тієї чи іншої мелодії. Тематика цих пісень різноманітна, просякнута гумором, дотепом. Строфа приспівок коротка, ритмічно чітка. Волинські приспівки, подібно як коломийки, виконують-

---

ся в жвавому темпі, енергійно, напористо, на один голос.

Значне місце в народній творчості Волині посідає танцювальна музика. Серед великої кількості танцювальних мелодій, які відзначаються різноманітністю місцевих інтонацій, є крутаки. Подібно до карпатських коломиенок, крутаки на Волині, особливо у північних (поліських) районах, є локальним танцем і мають безліч варіантів. Крутаки, крутяхи або кружки, як їх по-різному в різних районах називають, завжди посідали в народній музиці волинян домінуюче місце. Згодом, у ході взаємного спілкування культур сусідніх народів, почали поширюватись інші загальновідомі танцювальні мелодії. Поряд з крутаками тут широко побутують козачки, польки, гопаки.

Щодо структури певний інтерес має мелодія танцю “Крутях”, записана в Ратнівському районі. Мелодія танцю виходить за межі одного періоду, складається з трьох частин: перша з них звучить в характері й ритмі стриманої польки; друга відзначається синкопованими ритмами, які поступово підготовляють вальсовий ритм до третьої частини; третя частина танцю має вже чітко виражений вальсовий метроритм. Усі частини, за традицією, мають репризи. Для танцювальних мелодій Волині, на відміну від пісенних, характерна синкопована ритміка, особливо часто вона виступає в крутаках, польках.

Розвиток самобутніх мелодій Волині пов'язаний не тільки з природною музикальністю волинян, але й з поширенням серед народу різних музичних інструментів, які впливали на його інтонаційне мислення, збагачували його художню фантазію.

Багата Волинь і на самобутні сюжетні танці. До цієї групи належать “Терниця”, “Сватко”,

них, виступають і інші, міксолідійський, фригійський і дорійський.

Багата й різноманітна пісенна творчість Волині була цілющою криницею, живильним джерелом творчого натхнення для митців нашого краю; вона й надалі надихатиме митців прийдешніх поколінь у їхній творчій праці і тим самим буде збагачувати загальнонаціональну скарбницю музичної культури українського народу.

1970 р.

*Див. про це докладніше у статті О.Ошуркевича “Леся Українка і народна творчість” (Народна творчість та етнографія. — 1963. — № 3. — С. 43.)

**Колесса Ф. Народна музика на Поліссі // Українська музика. — 1939. — № 1. — С. 11.

Група дітей та вчитель у школі, 1962 р.

Про музичні особливості народних пісень Холмщини

Українська народнопісенна культура в цілому творилася на ґрунті жанрово-тематичного й стильового розмаїття територіально-локальних тенденцій. У розвитку музично-пісенної творчості важливу роль відігравала й народна творчість Холмщини. Пісенний фольклор Холмщини представляє для нас значний інтерес як в історичному аспекті, так і в культурологічному. Холмщина відіграла важливу роль у творенні західноукраїнської музичної культури. Ще від часів Волинсько-Галицького князівства всі землі Західної України становили єдину етнічну територію, тому їх народнопісенна творчість мала багато спільних рис (до так званої Великої Волині, окрім новітньої Волині, належали Холмщина та Підляшшя, Полісся – ці землі за часів Волинсько-Галицької держави були єдиним цілим, тісно пов'язаним між собою). З часом через історичні обставини давні українські землі Холмщини опинилися у складі Польської держави. Та, незважаючи на багатолітнє панування Польщі, народнопісенне мистецтво Холмщини донині зберігає свої традиції, звичаї і музичну культуру. Українці цього краю завжди прагнули тримати свою рідну пісню в глибокій чистоті й недоторканості, бо, за висловом А. Міцкевича, “народна пісня завжди була святою скрижаллю, в якій народ зберігав свою звитяжну зброю, пряду своїх дум і квіт своїх почуттів”.

Протягом віків музичний фольклор Холмщини привертав до себе увагу багатьох відомих фольклористів, які свого часу вивчали йо-

---

го. Це, зокрема, О. Кольберг, А. Плосайкевич, Я. Сенчик, Ф. Колесса, С. Людкевич та ін.

Великий внесок у вивчення народнопісенної творчості Холмщини зробив відомий вчений, музикознавець, фольклорист Західної України Філарет Колесса. Він не тільки кваліфіковано її охарактеризував, а й дав наукове визначення і разом із С. Людкевичем опублікував 1916 року збірку “Пісні Холмщини і Поділля”, до якої увійшло 132 тексти з нотами.

Наша робота з Йосипом Струцюком над збіркою “Пісні Холмщини” тривала загалом понад 10 років. Переважну більшість пісень записано від ще живих нині холмщаків за допомогою сучасної аудіотехніки. Розшифрування пісень було виконано на належному науковому рівні.

Збірка відкривається циклом календарних пісень, серед яких колядки і щедрівки посідають домінуюче місце. Усі вони відзначаються не тільки стійким інтонаційно-ладовим устоем, а й світлим настроєм та оптимізмом. Ці пісні мають коротку побудову, часто співаються з рефреном.

Особливою архаїкою виділяються весільні пісні. Для них характерний діапазон октави. Незважаючи на стислість звуковисотності, вони не обмежують виражальні інтонаційні засоби розкриття змісту твору. Усі ступені ладу в цих піснях завжди звучать стійко, переконливо і довершено.

Аналіз цього циклу пісень свідчить про деяку відмінність зразків від такого ж циклу волинських весільних пісень. Якщо у волинських піснях спостерігається більш лаконічна форма викладу, дещо монотонна, яка опирається на часті споріднені інтонації, то весільні пісні Холмщини вирізняються барвистішою мелодикою, ладовою гнучкістю, урізноманітненою ритмікою та голосовим діапазоном. У во-

зразків: давньописенна верства – цикл обрядових пісень, верства недавнього походження – пісні ліричні, соціально-побутові й історичні та пісні авторського походження.

У піснях Холмщини переважає одноголосний спів, хоча у своїх спогадах народні співці нерідко згадують про багатоголосий гуртовий спів, характерний для пісень Галичини й центральних областей України. Двоголосий спів Холмщини переважно будується на паралельних рухах двох голосів у терцію, рідше зустрічається у 2-му голосі квінта, секста і рідко октава, що свідчить про стилістичну спільність етномузикологій.

Голосоведенню всіх пісень властива плавність, м'якість переходу звука на звук. Їм також властива гармонічна основа, яка впливає з природи пісні, її змісту і форми. Хоча пісенний фольклор творився на ґрунті масових співів Холмщини, де в рівній мірі брали участь жінки й чоловіки, чільне місце і роль у відтворенні цього пісенного фольклору належить жінкам. Згадаймо хоча б веснянки, весільні, ліричні пісні і т. д. Історичні, козацькі, стрілецькі й по-

Гуртовий спів Холмщини. 1953 р.

встанські пісні, звичайно ж, від-творюють чоловічі голоси.

Жанрово-стильовий акцент пісень Холмщини більше наближається до гомофонності, яка обіймає кілька основних функцій. За ладовою ознакою пісні Холмщини розподіляються рівномірно – як мажорні, так і мінорні. Закономірною рисою в

цих піснях є гармонічний мінор, який обіймає майже третину всього зібраного матеріалу. Такі лади характерні також для пісень Волині, записаних Лесею Українкою, що виразно свідчить про спільність фольклору Холмщини і Волині. Досить рідко зустрічаємо двічі гармонічний мінор.

Про чітку і просту метроритмічну будову пісень засвідчує використання простих парних і непарних розмірів 2/4, 3/4, рідше складних та мішаних – 4/4, 5/8, 6/8 і т. д. Певне місце посідають перемінні розміри, що підтверджує складність музичного мислення в процесі творення народної пісні, її поліритміки. Ритмічний малюнок цих пісень досить чіткий, рівномірний. Вплив польських інтонацій і ритмів зустрічаємо в ряді пісень Холмщини, який виявляється в характерному русі від верхньої тоніки вниз на сексту й завершується оспівуванням основного тону. Характерною особливістю пісень Холмщини є специфічність їх завершення – заспокійливий рух до нижньої тоніки, про що свідчить понад 90 відсотків матеріалу збірки.

В усіх піснях Холмщини відобразилася історична доля народу. Вони є народною святинею. У них оспівана безмежна любов до батьківської землі. У цих творах дихає чисте, ніжне почуття жіночої любові, особливо любові материнської. Ці пісні піднесено прості та сумні, то ніжні, то пристрасні. Слова їх вражають поетичною красою, а зміст завжди правдивий і розсудливий.

Збірка “Пісні Холмщини” – це нова сторінка в дослідженні музичного фольклору краю. Вона, безперечно, викличе певний інтерес у митців не лише Волині, а й Польщі. Фольклорна наука отримає багатий музично-пісенний матеріал для нових досліджень у контексті всього українського фольклору. Музи-

кознавці розкриють нові грані народнопісенної культури, етномузикології. Композиторська еліта отримує нові джерела натхнення для творчої праці, для створення цікавих музичних творів з використанням інтонацій пісенної Холмщини. А шанувальники української народної пісні, її виконавці й аранжувальники поповнять свої репертуари й концертні програми.

2002 р.

Львівський український фестиваль мистецтв (Львівська опера)
1986 р.

Український Республіканський Центр Етнографічного Спадщини

Український Республіканський Центр Етнографічного Спадщини
1972 р.

У світі мистецтва гри на бандурі

Музично-естетичне виховання підростаючого покоління потребує значного поліпшення професійної підготовки викладачів музики. У час становлення національної школи та професійного розвитку кобзарського мистецтва особливого значення в музичному вихованні молоді на традиціях національної культури набуває застосування бандури. Тим більше, що стародавній український музичний інструмент має великі можливості як для сольного виконання на ньому творів народної та класичної музики, так і для ансамблевого музикування. Також бандура – прекрасний акомпануючий інструмент сольному та хоровому співу.

Упродовж віків під час існування імперій кобзарство зазнало великих гонінь та переслідувань. Проте, велика популярність співців історичних дум – кобзарів та особлива шанна до бандури серед українців сприяли постійному відродженню цього мистецтва, подальшому потужному його розвитку.

Великого значення популяризації кобзи-бандури надавали славетні діячі української музичної культури Микола Лисенко та Гнат Хоткевич. Станіслав Людкевич свого часу писав: “Бандура від XVI ст. становить виключну власність українського народу, вона немов зрослася з його історичним життям і нині стала типовим специфічним українським народним інструментом, якого ніде не подибуємо. Як така, бандура повинна стати близькою і милою кожному українцеві”. Цю думку сьогодні продовжує визначний митець Євген Станкович: “Бандура вважається гордістю українців, бо такого інструмента не має жоден народ”.

І справді, бандура істинно народний український національний інструмент, виразник найглибших людських почуттів і поривань, хранителька народної мудрості, української думи та історичної пісні, рідного слова, національних традицій. Тому українці вважають кобзарське мистецтво святим і ставляться до нього з такою любов'ю та благоговінням.

У наші дні мистецтво гри на бандурі набуло особливого розвитку і неабиякої популярності у світі. Бандура звучить у концертних залах України та за її межами. Вітчизняні музичні заклади виховують високопрофесійних виконавців, викладачів класу бандури, керівників ансамблів та капел бандуристів.

Зокрема, у Волинському державному університеті імені Лесі Українки надають особливу увагу вихованню студентської молоді на традиціях української культури. Ще 1984 року тут створено студентську капелу бандуристів “Диво-струни”, у її структурі – малі ансамблеві форми (тріо, квінтет, ансамбль), які стали активними концертними колективами, а 1988 року після створення навчально-методичної бази для професійного навчання бандуристів відкрито клас бандури. Талановитий педагог, диригент і аранжувальник, доцент кафедри музичних інструментів М. Сточанська та її вихованці з кожним роком досягають вагомих здобутків. Студенти її класу постійно займають призові місця у різноманітних конкурсах та фестивалях бандурного мистецтва як солісти і як ансамблісти (7 лауреатів та дипломантів міжнародних, 6 – всеукраїнських та 14 переможців обласних конкурсів кобзарського мистецтва).

Капела “Диво-струни” під її керівництвом стала своєрідною творчою лабораторією для професійного виховання бандуристів. Саме завдяки участі молоді у колективному музикуванні, а в стінах вузу – у студентському колек-

тиві, вбачає М. Сточанська найбільш ефективне практичне використання усього комплексу отриманих професійних знань та навичок випускником-бандуристом, виховання у нього музичного смаку, високої культури, почуття патріотизму, відданості справі національного мистецтва. Отриманий досвід участі в ансамблі та диригування ним, творча уява разом з професійними вміннями бандуриста-виконавця стануть цінним надбанням вихованця її класу в його майбутній роботі. Таким чином, створюються сприятливі умови для ще більшого розвитку професійного мистецтва Волині й актуального нині активного застосування національного інструмента в музично-естетичному вихованні дітей у загальноосвітніх закладах.

За більш як двадцять років педагогічної, концертної та творчої діяльності М. Сточанською втілено в життя велику кількість власних творчих робіт: переклади вокальних творів у супроводі бандури-соло; переклади, аранжування творів української та зарубіжної музичної класики для ансамблю бандуристів; обробки українських народних пісень, зарубіжних, вітчизняних та волинських авторів для виконання триголосним жіночим хором у супроводі ансамблю бандуристів. Її творчі роботи вирізняє особлива увага до бандурного супроводу у вокальних творах. Інструментальні партії, залежно від загального задуму, підсилюють, доповнюють звучання вокальної лінії чи, навпаки, набувають

М. Сточанська з учнями в класі бандури. 1974 р.

Оформление "Секстета" в 1979 г.

В 1979 году в ансамбле появились скрипка и виолончель. Это произошло в результате расширения состава ансамбля.

В 1979 году ансамбль исполнил 800 произведений, в том числе 1799 произведений.

В 1979 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов. В 1979 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов. В 1979 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов.

В 1979 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов. В 1979 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов. В 1979 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов.

В 1979 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов. В 1979 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов. В 1979 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов.

В 1823 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов. В 1823 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов. В 1823 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов.

В 1823 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов. В 1823 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов. В 1823 году ансамбль исполнил произведения 1799 композиторов.

самостійного розвитку, "змагаються" з вокалом.

В усякому разі, автор ставить за мету щонайповніше використати багаті можливості бандури як інструмента, використовуючи традиційні способи гри, різноманітні регістри, відповідну фактуру, домогтися "оркестрового" звучання трьох ансамблевих партій, не порушуючи при цьому домінуючої ролі співу. Партитури її ансамблів звучать насичено, орнаментально, змальовують цікаві, змістовні, сильні динамічні образи.

Навчальний та концертний репертуар капели бандуристів "Диво-струни" створюється у колективі його керівником та студентами класу М.Сточанської. Він складає 65 музичних творів різних за стилем, фактурою та складністю виконання. Усі творчі роботи апробовано часом. Вони неодноразово виконувалися на різноманітних сценах капелою чи тріо університету, колективами волинської області й отримали високу оцінку професійних музикантів.

Багаторічна плідна

праця у класі бандури Волинського університету та бажання поділитися практичним досвідом спонукали доц. М. Сточанську до створення навчальних посібників: “Вокальні твори у супроводі ансамблю бандуристів” (зібрано власні творчі роботи автора) та “Творча робота над репертуаром ансамблю бандуристів” (творчі роботи студентів класу М. Сточанської). Репертуарний збірник “містить широку добірку нотних партитур різних за музичним стилем, формою, характером, фактурою, складністю виконання”. У другому розділі автор подає методичні пояснення щодо особливостей перекладу кожного окремого музичного твору, його вивчення та виконання.

Працюючи з названими виданнями на заняттях класу ансамблю, інструментування, оркестрового диригування, студенти-бандуристи музичних закладів зможуть докладно вивчити, проаналізувати, порівняти основні закономірності використання бандури в ансамблевих супроводах, а пізніше у своїй практичній роботі широко застосувати набуті теоретичні та практичні знання.

Поряд із кропіткою роботою над вихован-

...
 1828
 ...
 17
 1862
 ...
 2003

ням бандуриста-виконавця (соліста, ансамб- ліста), бандуриста-викладача музичних дис- циплін, бандуриста-диригента ансамблю, знач- на увага приділяється тут розвитку творчої уя- ви, музичної фантазії студента. Така багатог- ранна робота проводиться на заняттях у класі з основного музичного інструмента класу ансам- блю та інструментування.

2003 р.

Група виконавців ансамблю бандуристів у класі інструментування, 1977 р.

СОНЦЕ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ

Микола Віталійович Лисенко – основоположник української класичної музики. Він був найбільшим знавцем народної пісні, музично-суспільним діячем, хоровим диригентом, педагогом і піаністом. Важко назвати такий музичний жанр, до якого б не доклав своїх працюючих рук, великого розуму й палкого серця Микола Віталійович. У своїх обробках народних пісень, романсах, хорах, операх та інструментальних композиціях – скрізь він виступав як пристрасний художник, поборник і пропагандист передових ідей свого часу.

М. Лисенко належав до того покоління діячів української культури, яке жадібно прислухалося до полум'яних слів Т. Шевченка, І. Франка і вбачало мету життя у служінні своєму знедоленому народові.

Народився композитор 22 березня 1842 року в селі Гриньки на Полтавщині. З берегів мальовничої Сули до нього долинали журливі пісні дівчат, дзвінки переливи веснянок і колядок, які щиро хвилювали хлопчика, зачаровували його.

Ще в дитинстві в Лисенка виявилися значні музичні здібності. Вже з п'яти років він почав вчитися гри на фортепіано. Згодом батьки віддають його в Київський пансіон, де Микола Віталійович пише свою першу “Польку”, яка відзначається приємною чіткістю ритму та соковитістю мелодії. Після закінчення Харківської гімназії М. Лисенко вчиться в Харківському, а пізніше в Київському університетах.

Тут він бере діяльну участь у музично-громадській роботі: керує студентським хором, у програмі якого вперше прозвучали народні

Лібрето до обох творів написав М. Старицький, який з того часу став постійним співавтором композитора в його плідній діяльності зі створення української опери.

Перед тим, як приступити до великих музично-драматичних полотен, композитор глибоко вивчав народну музику. Згодом у теоретичній праці “Характеристика музичних особливостей українських дум і пісень, виконуваних кобзарем Вересаєм” М. Лисенко висуває ряд положень, які глибоко характеризують національну своєрідність українського музичного фольклору.

1874 року М. Лисенко їде в Петербург, де вчиться під керівництвом М. Римського-Корсакова, від якого сприймає кращі традиції “Могучої кучки”. Саме під безпосереднім впливом М. Римського-Корсакова написана М. Лисенком опера “Різдвяна ніч”. Дворічне перебування М. Лисенка в Петербурзькій консерваторії і знайомство з членами “Могучої кучки” мало велике значення для подальшої творчої діяльності композитора.

Повернувся М. Лисенко в рідний Київ збагачений духовно, наснажений на нові творчі звершення в ім'я свого народу і його культури. Тоді він мав намір створити оперу про героїчне минуле українського народу – “Маруся Богуславка”, лібрето до якої повинен був написати письменник І. Нечуй-Левицький, однак їхні думки не зійшлися в характері лібрето. М. Лисенкові не судилося написати оперу “Маруся Богуславка”. Однак принципи, покладені в основу її задуму, повністю застосовані в геніальній народній музичній драмі “Тарас Бульба”, яка є однією з вершинних в українській музиці. Оперою “Тарас Бульба” захоплювався П. Чайковський, коли 1890 року приїжджав до Києва і слухав цей твір у виконанні автора.

Слід згадати і про невеликі опери, створені М. Лисенком для дітей – “Коза-Дереза”, “Пан Коцький”, “Зима й весна”. Ними композитор заклав основи музичного навчання українських дітей.

Наснажений творчістю геніального поета Т. Шевченка, Лисенко написав на його тексти 84 різноманітні за емоційним змістом і жанром твори: 3 кантати, 17 хорів, 1 квартет, 1 тріо, 6 дуетів, 56 солоспівів, зокрема: “Тече вода з-під явора”, “Сонце заходить”, “На вічну пам’ять Котляревському”, “Радуйся, ниво неполітая”, “Б’ють пороги”, хор “Іван Гус”, дві редакції хору “Заповіт” та ін.

Творчість М. Лисенка має велике значення і в наш час. Адже він – митець, який був завжди з народом, жив його думами. І тому зрозуміла та висока оцінка, яку дав Лисенкові Максим Горький у листі до Михайла Коцюбинського. Відзначаючи справді всенародну любов до композитора, яка яскраво проявилась під час його похорону (помер М. Лисенко 19 листопада 1912 року), Горький писав:

“Смерть Лисенка розумію як величезну втрату, але, читаючи опис його похорону, відчуваю... якесь тремтіння радості в серці: так любить народ свою людину! Як глибоко повчальна ця сумна, але така велична, прекрасна церемонія проведів людини, що відслужила своїй справі, і як радісно відчуваєш, що народ зрозумів велич її праці”.

Неоціненні заслуги Миколи Віталійовича Лисенка в усій історії розвитку української музичної культури. М. Лисенко підсумував у своїй творчості великий період розвитку вітчизняної музики на ґрунті глибокого вивчення народного життя і народної творчості, створив українську класичну музичну школу.

Безпосередніми продовжувачами кращих творчих традицій М. Лисенка в українській му-

---

зичній культурі були композитори К. Стеценко, Я. Степовий, М. Леонтович.

Під сприятливим впливом М. Лисенка формувалася музична творчість найвидатніших представників української культури пізнішого періоду: Л. Ревуцького, С. Людкевича, М. Вериківського, П. Козицького, а також композиторів молодшого покоління: Р. Симовича, Г. Жуковського, П. Майбороди та ін.

Творча спадщина М. Лисенка стала повною мірою відкритою для широких народних мас лише в наш час.

Лисенко міг лише мріяти про постановку своїх творів на великій сцені. Нині ж театри України здійснили постановку майже всіх його опер. Зі сцени багатьох театрів країни не сходять вічно юна “Наталка Полтавка”, “Тарас Бульба”, “Утоплена”, у столичному театрі виконують “Різдвяну ніч” та “Енеїду”.

З дитячих опер широкого поширення набули “Пан Коцький” та “Зима й весна”. Найбільшу популярність має опера “Наталка Полтавка”. Нерідко цю чудову народну оперу ставлять артисти інших держав в оригіналі – українською мовою.

Люди свято шанують пам’ять основоположника української класичної музики М. Лисенка за його великий трудовий і громадянський подвиг, за його невгасну любов до простих трудівників, за його прекрасні мелодії, які ще довго звучатимуть у серцях тих, хто цінує справді народне мистецтво.

М. Лисенко і тепер продовжує вірно служити народові своїми безсмертними творами.

1962 р.

сичних творів “Пори року” Й. Гайдна, “Реквієму” В. А. Моцарта, “Молитви” С. Людкевича або ж з ряду частин вокально-симфонічної кантати С. Людкевича “Кавказ”, “Морська тиша” Л. ван Бетховена. Дуже цікаво трактувалися твори львівських композиторів, як-от “Нова Верховина” А. Кос-Анатольського, в якому П. Муравський умів викликати особливе захоплення тією специфічною гуцульською колористикою: тут і коломийкові ритми, широка розспівність, гострі темпові та динамічні зміни настроїв.

У “Новій Верховині” Павло Іванович завжди почував себе особливо творчо піднесеним, так, ніби цей твір був для нього коронним номером. І це, звичайно, передавалося мені з усіма тонкощами і настроєм. А що вже говорити про безмежну винахідливість нюансів, міміки і техніки.

Таких диригентів, напевно, є дуже мало, бо то був рідкісний дар природи і Божа іскра. В очах Павла Івановича завжди відсвічувався живий, яскравий, світлий, виразний художній образ диригованих творів. Його невичерпне душевне тепло, щирість, доброта безперервно поєднувалися з кожним твором, з його характером і змістом. Це той талант, який зумів відтворювати у музиці несподівані й прекрасні нюанси, закладені композитором у твір, але обов’язково доповнював їх художню виразність своїми небаченими досі барвами.

П. Муравський – великий творець яскравих художніх музичних образів, які частенько піднімали на високий рівень хорові твори різних композиторів.

Окремої й особливої уваги заслуговує робота Павла Івановича над програмами з українських народних пісень, над їх виконанням. Це бездонна криниця краси і радості в роботі над кожною народною піснею. Митець знав їх

досконало і безмежно любив. Можна впевнено сказати, що це великий знавець народної пісні. Часто рівень виконання цих пісень викликав неповторне і хвилююче захоплення.

Павло Іванович як художній керівник хорової капели “Трембіта” – це ціла епопея, про яку можна висловити багато приємних і неповторних вражень. Капела “Трембіта” під керуванням П. Муравського переживала свою творчу весну, свою справжню молодість. У ті роки колектив ставав на ноги, зростав і професійний рівень.

Усі репетиції в капелі “Трембіта” Павло Іванович проводив з піднесеним творчим настроєм, безмежною енергією, створюючи неповторні художні хорові картини. Жвавий, доброзичливий, разом з тим і суворий, диригент досягав нечуваних виконавських результатів. Капеляни “Трембіти” були захоплені й зачаровані хормейстерською майстерністю П. Муравського. Усі вони цілком зосереджувалися в роботі над творами, програмами. Це була нова велика школа хорового співу, вокального мистецтва, яке захоплювало, підкорювало й зачаровувало всіх. Звичайно, невід’ємною частиною цього успіху був особливий підбір концертного репертуару для капели, а це сприяло великому успіхові концертної діяльності “Трембіти”.

Цікавим моментом у роботі над новими творами програми було удосконалення П. Муравським специфіки написання творів молодими львівськими композиторами. Іноді Павлу

Муравський П. І. з членами хорової капели “Трембіта” 1954 р.

якоїсь відчуженості. То була справжня українська душа з козацьким гумором і духом. До нього можна було звернутися в будь-яку хвилину, коли цього потребували справи. Усі ці відмітні риси Павла Івановича як людини і митця я мав можливість побачити й відчути, тому що мав нагоду тимчасово (один рік) вчитися в іншого викладача – професора Миколи Колесси. Це було на четвертому курсу моєї науки. Павло Іванович відлучився на тривалі гастролі з капелю “Трембіта”, тож мене перевели до професора, композитора Миколи Колесси. Під час другого семестру Микола Філаретович навіть заявив, що я вже буду його випускником. Але повернувся з гастролей Павло Іванович – і я знову продовжив науку в нього вже на 5-му курсі консерваторії, і не помилився...

□□□□ † æ ° □□ □ ° ° ° ° ° □ ,
 CE □ □ □ □ † □ □ □ □ , □ □ □ □ æ □ □
 □ □ □ □ † □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ † □

Я завжди вдячний Павлові Івановичу Муравському за все те, чому він навчив мене. Його напутнім словом було цікаве, розумне і цінне побажання: “Ніколи не розмінюйте себе на недоброзичливі дрібниці з боку недругів, усі складні питання вирішуйте своєю наполегливою і сумлінною працею”.

2002 р.

ТВОРЧИЙ ГОРИЗОНТ МИТЦЯ

На музичному обрії Волині виразно світить-ся ім'я диригента симфонічного оркестру колишнього Луцького музичного училища, і, врешті, композитора й поета, заслуженого працівника культури України Георгія Андрійовича Максименка.

Мистецька доля вела його до Волині від Дніпропетровщини через Київ і Хмельниччину. Тут, у роботі із симфонічним оркестром, він шліфував свою майстерність. У програми оркестру разом з кращими зразками світової музики завжди вводив і твори українських композиторів.

Упродовж 30-ти років симфонічний оркестр під керівництвом Георгія Андрійовича приносив справжню насолоду шанувальникам класичної музики. Його диригентське мистецтво відзначалося тонким відчуттям змісту і якості музичної форми. Завдяки творчій інтуїції артиста через пластичний і вольовий текст слухачам відкривалися ясні образи, глибокі настрої, різноманітний характер творів.

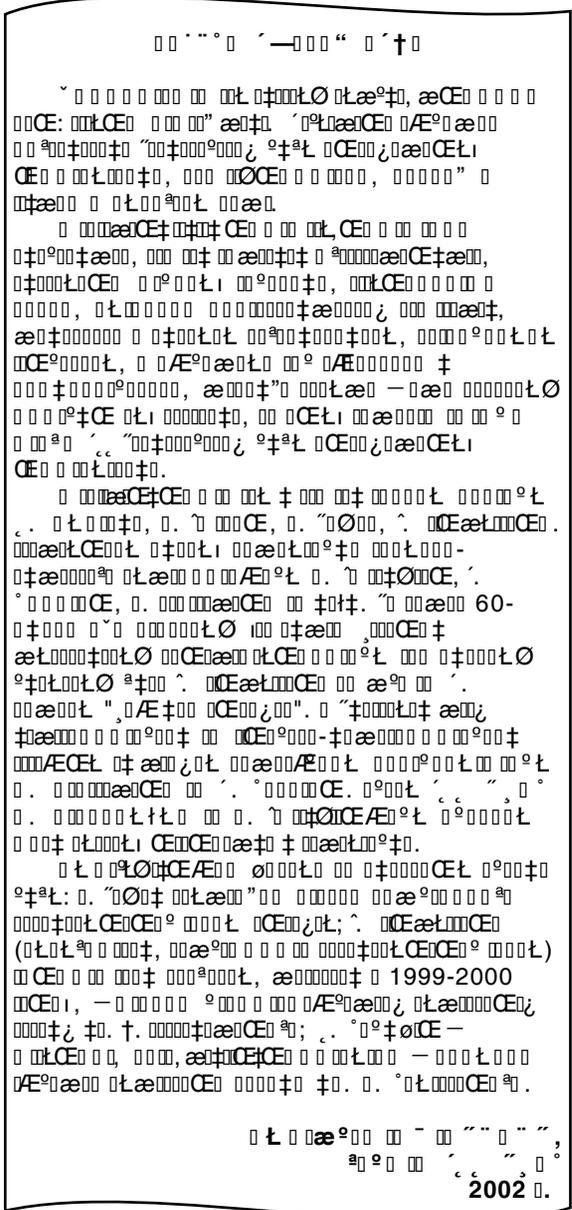
Поряд з успіхами були й випробування на творчу зрілість. Першим таким іспитом для митця стало виконання ним навесні 1969 року у Великому залі Київської консерваторії “Патетичної ораторії” Г. Свиридова. А потім – чотириразові виступи на творчих звітах Волині у Національному палаці “Україна” в 1973, 1982, 1999 і 2001 роках. Апогеєм своєї музичної діяльності Георгій Максименко вважає вистав-

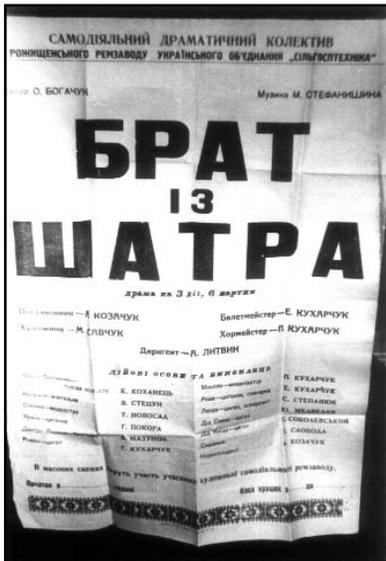
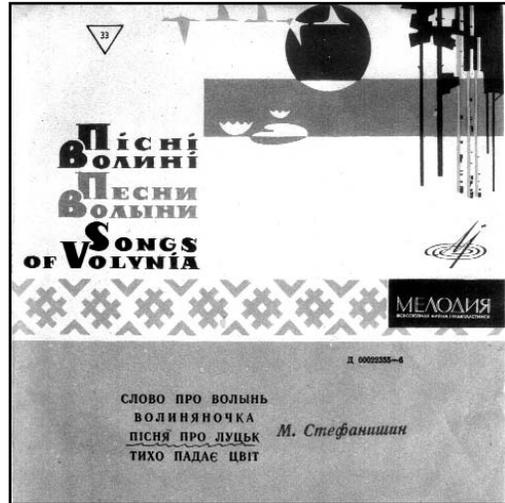
лення на суд слухачів упорядкованої і оркестрованої ним фолькопери А. Пашкевича “Блудний син” у Німеччині в місті Меммінгені.

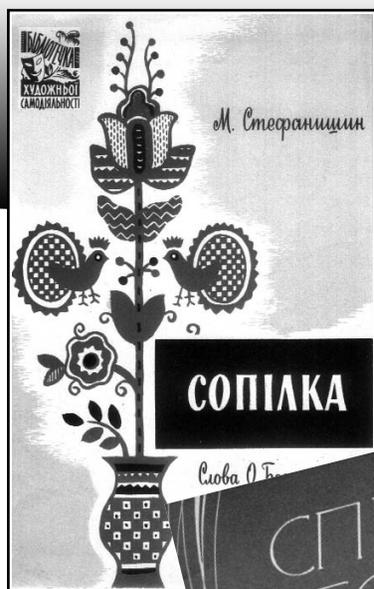
Величезна робота над оркеструванням, аранжуванням та перекладенням численних творів для симфонічного оркестру відкрила для Георгія Максименка ще одне амплуа – власну творчість: написання як інструментальних, так і вокальних творів.

Ставши членом Національної ліги українських композиторів, він одразу продемонстрував свої творчі доробки. Це, зокрема, фантазія для симфонічного оркестру, вальси “Надія” і “Спогад”. До найбільших його здобутків слід віднести вокально-інструментальний ліричний гімн на слова В. Сосюри “Любіть Україну”, який тричі виконувався у Києві в Палаці “Україна”. Він є автором і ряду сольних вокальних творів, таких, як “Не спи, душа моя”, “Чому очі не сміються”, “Козацькая слава”, “Мрія Марійки”, написаних на власні слова.

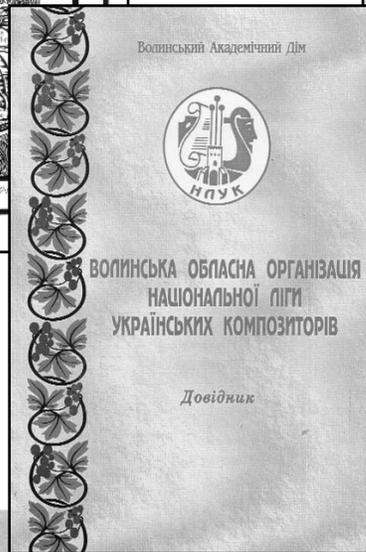
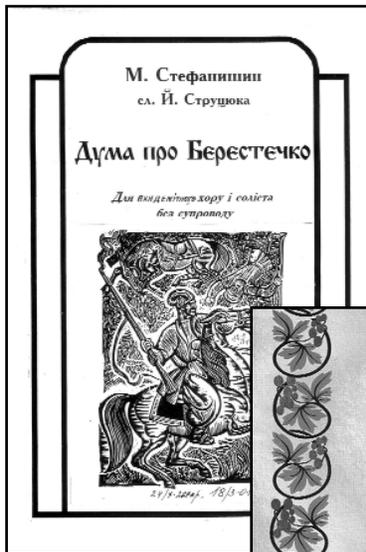

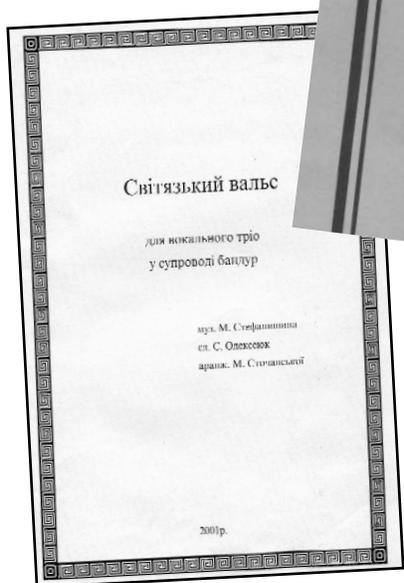
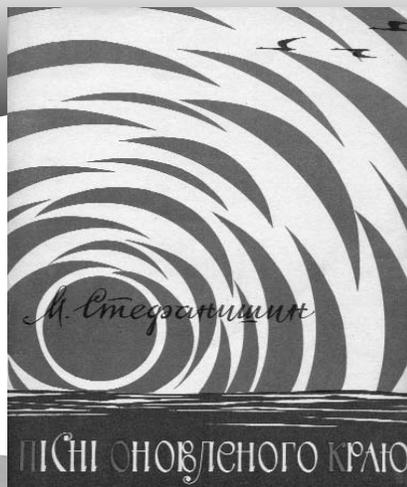

Книги та
збірники

**GOŚCINNY WYSTĘP
60-cio OSOBOWEGO
UKRAIŃSKIEGO
ZESPÓŁU
PIESNI I TANCA
PAŃSTWOWEJ FILHARMONII
W ŁUCKU
ORAZ
S O L I Ś C I**

W programie:

**pieśni, tańce i utwory muzyczne Ukraińskie, Białoruskie,
Polskie oraz krajów demokracji ludowych**

Kierownik Artystyczny i główny dyrygent
Zasłużony Artysta U. S. S. R.

A. SAMOCHWALENKO

Dyrygent i chórmistrz
M. STEFANISZIN

Baletmistrz
I. MARKINA

**Відгуки
та рецензії**

Перлини волинського фольклору

У видавництві "Музична Україна" вийшов друком цікавий фольклорний збірник "Пісні з Волині", який склали й упорядкували луцькі любителі народної творчості – працівник обласного Будинку народної творчості О. Ошуркевич і викладач музичного училища, композитор М. Стефанишин. До збірника, за словами упорядників, включено кращі пісенні твори різних жанрів і мотивів, які походженням і побутуванням тісно пов'язані з Волинню, відображають і звичаї, і характер людей, і етнографічні особливості області. Приємно відзначити, що саме цим збірником відкривається народнопоетична серія "Народні пісні України", у видавничому портфелі якої – пісні Київщини, Чернігівщини, Полтавщини і багатьох інших областей України.

Пропонований читачеві збірник – не тільки результат багаторічної збирацької праці згаданих упорядників, він є своєрідною фольклорною хрестоматією, адже в ньому вміщено і записи волинських народних пісень, що їх свого часу зробили такі видатні фольклористи, письменники і вчені, як Тарас Шевченко, Микола Костомаров, Леся Українка, Климент Квітка, Оскар Кольберг та інші. Тому-то О. Ошуркевич, М. Стефанишин виконали подвійну роботу – збирацьку і дослідницьку, бо фольклорні записи Т. Шевченка, Лесі Українки, М. Костомарова розкидані, як відомо, по різних виданнях і стали вже бібліографічною рідкістю. До

речі, цей дослідницький матеріал варто було б нашим упорядникам якось яскравіше виділити, перенести, можливо, у спеціальний розділ, який, на нашу думку, міг би називатися “Волинські пісні, зібрані дореволюційними письменниками і фольклористами”. Наявність такого розділу дала б певну користь і студентам-філологам, що вивчають фольклористичну діяльність того чи іншого українського письменника (за програмою курсу “Українська народна творчість”), і вчителям-словесникам, і аматорам-краєзнавцям, що цікавляться діяльністю того чи іншого культурного діяча на Волині.

Любителі народної пісні і танцю знайдуть у збірнику багато матеріалу, що розкриває жанрове і тематичне багатство усної поетичної творчості жителів Волині, вони матимуть змогу ознайомитися з тим, як крізь призму народної пісні переломилась історія визвольної боротьби мешканців Волині за своє національне визволення, історія їх фізичного і духовного розкріпачення.

Композиційне оформлення збірника дає підстави говорити про те, що його упорядники підійшли до справи не тільки як аматори народної пісні, а й як науковці. Увесь зібраний матеріал вони розмістили у книзі не тільки за жанрово-тематичним принципом, а й хронологічним, що дає змогу вивчити і поетичну красу волинської народної пісні, і її довговікову історію.

Збірник відкривається найдавнішими усно-поетичними народними жанрами – звичаєво-обрядовими і родинно-побутовими піснями; далі йдуть пісні-балади, давні історичні, пісні Великої Вітчизняної війни, сучасні пісні та частівки.

До кожної пісні вони зробили точну наукову паспортизацію, вказавши навіть у примітках

гріє, вітер віє”, “Пісня про Марусю”, “Пісня про Коніщука”, що проливають яскраве світло на фактичні події, які відбувалися в різних місцевостях Волині, знайомлять з учасниками визвольної боротьби проти фашистських загарбників.

Отже, пізнавальна наукова цінність збірника безперечна. Однак він ще виграв би, коли б у ньому були вміщені тексти пісень літературного походження, тобто пісень, написаних тими письменниками, які або побували на Волині, або деякий час жили там.

З таких пісень у першу чергу треба було б у збірнику помістити такі, як “Ой чого ти почорніло, зеленее поле” Т. Шевченка (вірш написаний під впливом подій під Берестечком 1651 року), нашої землячки Лесі Українки “Геть-те, думи, ви хмари осінні”, “Ой, здається, не журюся”, “Соловейковий спів”, “Напровесні” (вірші написані в різні роки перебування поетеси на Волині).

Не всі пісні збірника, на нашу думку, так би мовити, волинського походження. Взяти хоча б таку, як “На Україні земля чорна”. Вона під час фашистської окупації була дуже популярна і в Галичині (на Львівщині), її, мабуть, чув і поет-полтавчанин Василь Симоненко, який потім трансформував її у своїй поетичній уяві в прекрасний, сповнений справжньої драми та глибокого філософського змісту вірш “Жорна”.

Сказане не зменшує вартості виданої збірки волинських народних пісень. Вона, безперечно, стане корисною всім, хто цікавиться і любить усну народну творчість, вона збагатить також і репертуар волинських (та й не тільки волинських) художньо-самодіяльних колективів.

Іван СІРАК,
кандидат філологічних наук, доцент
Луцького педагогічного інституту
ім. Лесі Українки.
1970 р.

У творчому неспокої

Вишукую весняні слова, аби заадресувати їх народному жіночому вокальному ансамблю “Калинонька” Луцького центрального універмагу та його керівникові Мирославі Стефанишину. Відтак особа й творча доля митця наштовхнули мене на невеликий відступ-роздум.

“Степом, степом...”, “Мамина вишня”, “А льон цвіте”... Кому з прихильників хорového мистецтва не знайомі сьогодні ці пісні? І якось аж не віриться, що їх автори – композитори самодіяльні. Не сприймається таке означення стосовно імен народних артистів УРСР Анатолія Пашкевича та Івана Сльоти. Бо чому, власне, самодіяльні? А тому, виявляється, що не мають закінчених композиторського або теоретичного факультетів консерваторії. А Статут Спільки композиторів вимагає саме цього, саме такої освіти.

Якби Спілька письменників дотримувалася подібних вимог, називали б ми (аж смішно!) самодіяльними письменниками М. Шолохова чи, скажімо, В. Коротича, оскільки не закінчували вони Літературного інституту.

Тож і про широко знаного на Волині композитора і педагога Мирослава Стефанишина доводиться говорити: самодіяльний, хоч усе його життя пов’язане якнайтісніше з піснею, з музикою. За плечима Мирослава Степановича Івано-Франківське музучилище, диригентсько-хоровий факультет Львівської консерваторії ім. М. Лисенка, робота хормейстером у Волинському народному хорі, викладацька робота в Луцькому педінституті ім. Лесі Українки. А з 1969 року М. Стефанишин – викладач Луцького музичного училища.

Багата і розмаїта творчість М. Стефаниши-

на. Його вокальні твори вийшли окремим виданням “Пісні оновленого краю” (Мистецтво, 1966) та ще вміщені більш як у тридцять різноманітних збірниках, та ще фірмою “Мелодія” записані на двох платівках. Багато сил і енергії віддає М. Стефанишин збиранню народних пісенних перлин, внаслідок чого у видавництві “Музична Україна” в 1970 році побачила світ укладена й упорядкована ним збірка народних пісень “Пісні з Волині”. В репертуарі Волинського народного хору ось уже років вісім із постійним успіхом виконується пісня М. Стефанишина (вірші О. Богачука) “Сопілка”, не кажучи про чисельні колективи художньої самодіяльності, репертуар яких годі й уявити собі без творів нашого автора. А ще ж музика до театральних вистав, танцювальні мелодії тощо.

Композитори-піснярі, пишучи свої твори, розраховують здебільшого на того чи іншого виконавця. І здебільшого така орієнтація дає добрі наслідки. Має своїх виконавців і М. Стефанишин, це – артисти обласної філармонії, заслужені артисти республіки Іван Секлій та Володимир Карпось, співачка Зоя Комарук і, звичайно ж, “Калинонька”.

Коли дівчата ансамблю виходять на сцену чи то обласного центру, чи гостюють у містах і селах братньої Білорусії, чи то перед столичним слухачем виступають, немов квітує буйноцвітом, немов жаріє під щедрим сонцем оспівана в

□□□ □□ □æ□□‡ □‡□□æ°□□ □ ~ □□□□□ □ □□□□□ □□‡‡
 ‡ □□□□‡ □—□□□□æ□□ □°‡ □□□□. □□□□ 1965 □.

піснях і легендах народу нашого калина. І нікого байдужим не залишають мелодії, що їх дарує “Калинонька” своєму слухачеві. Бо коли зацвітає калина, заливає довколишній світ своїм багатоголоссям маленький чарівник соловій.

“Калинонька” сьогодні – це різноманітний багатий репертуар (українські, російські, білоруські, польські народні пісні, твори українських композиторів), це загальна сценічна культура й відповідна вокальна техніка, це поряд із притишеною ніжністю, м’якістю, довірливістю, чистотою звучання й сучасні молодіжні ритми, це шефські концерти в селах, в трудових колективах промислових підприємств, у школах, на радіо, словом, це оди з найкращих вокальних ансамблів області.

Мистецькій громадськості Волині добре відомі організаторські здібності М. Стефанишина. Досить сказати, що 14 років він очолював обласне об’єднання самодіяльних композиторів, упорядкувавши й видавши збірник творів місцевих авторів “Співає Лесин край” (1973).

Зустрічаєш композитора на вулиці або в концертному залі й одразу ж пригадуються слова поета “І сьогодні весна, як учора...”. І сьогодні Мирослав Стефанишин повен молодечої енергії, творчих задумів, завжди в русі, в пошуках, у неспокої.

Іван ЧЕРНЕЦЬКИЙ,
член Національної спілки
письменників України

Шляхом творчості

З дитинства лишився спогад: річка Стир... ми з батьком у човні... Несвідомо я почав наспівувати:

“А річка Стир хлюпоче,
Лоскоче береги,
Немов сказати хоче:
– О Луцьк мій дорогий!”

– Чудову пісню написав Стефанишин, – зауважив батько і продовжив: – А працює він у нашому музичному училищі...

Там я й побачив уперше справжнього композитора. І запам’ятався він мені як людина, яка живе у безперервному русі, в жадобі праці. Багато років минуло з того часу... І ось Мирослав Степанович на порозі свого сімдесятиріччя. Його активність, працездатність, надзвичайне прагнення творити вражає і сьогодні. Як і тридцять років тому, він завжди поспішає.

Диригент-хормейстер першого Волинського народного хору, керівник різних вокальних ансамблів та хорів, педагог, невтомний збирач українського фольклору, М. Стефанишин здобув широке визнання як на Волині, так і за її межами. Незважаючи на постійну зайнятість хормейстерською працею, а можливо, й завдяки їй, він написав немало пісень. Як результат ми отримали збірку власних творів маестро (вибране з вокально-хорового доробку), яка репрезентує інший бік його творчого життя – композиторську діяльність.

Багаторічна самовіддана практична робота з найрізноманітнішими колективами дала змогу митцеві знайти свою самобутню музичну мову, основою якої є інтонації українського народного мелосу. Цінність цих творів – у багаторазовій перевірці їх на життєздатність різними

виконавцями, урівноваженість і вивіреність кожної партії.

За простотою гармонійних засобів, фактурою викладу лежить копітка праця, пошук найдосконалішого варіанта, спрямований на природність і доступність. Важливий і цікавий елемент у композиторській практиці митця – якнайважніший вибір тональності або ж тональних зіставлень, які завжди є запорукою зручності для виконання.

Пропонована збірка містить як оригінальні твори, так і обробки народних пісень. Звернення Мирослава Стефанишина до віршів Тараса Шевченка, Івана Франка і Лесі Українки свідчить про значний запас творчих прийомів, високий рівень художнього мислення.

Ряд художньо довершених пісень написав композитор на слова сучасних волинських поетів – Йосипа Струцюка (“Журавлиний клич”, “Гомін, мати, гомін”), Петра Маха (“Місто моє”, “Співає Дніпро”), Олександра Богачука (“Заграй, сопілчино”). До його кращих хороших обробок народних пісень належать “Ярема”, “Била жінка чоловіка”, що поєднують варіаційність і вільний розвиток.

Складаючи партитури обробок фольклорних творів, Мирослав Степанович сприймає не тільки зміст, а й емоційний стрій, точно відчуває лінеарне звучання кожного голосу. Усі засоби виразності, всю самобутність, увесь талант, неабиякий досвід митець спрямовує на розкриття краси мелодичного звучання.

Надіємось, що це видання стане у добрій пригоді численним аматорським і професійним колективам.

Віктор ТИМОЖИНСЬКИЙ

“О, Луцьк мій дорогий!”

Мимоволі на думку спадають слова: “І знову Стефанишин!..” Скільки нездоланної енергії, творчого неспокою випромінює ця людина, наче знайшовши свій рецепт еліксиру молодості; юність назавжди поселилася в його серці.

Зрештою, це і не дивно. Адже Мирослав Степанович добре znana людина як на Волині, так і за її межами. Диригент-хормейстер 1-го Волинського народного хору, керівник різноманітних вокальних ансамблів та хорів, педагог, невтомний збирач українського, зокрема волинського фольклору, голова обласного об’єднання композиторів-аматорів Волині при обласному Будинку народної творчості (1961-1974) та з 1995 року – голова Волинської обласної організації Національної ліги українських композиторів. Утім, незважаючи на постійну зайнятість і брак часу, основним сенсом його життя була, є і залишається пісня. Саме тому, виходячи з цієї аксіоми, цілком закономірним стала поява нової збірки пісень, яку пропонує автор своїм шанувальникам.

Отже, нова збірка – це своєрідна музична антологія, присвячена нашому місту. Вона так і називається “Пісня про Луцьк”. Композитор розпочав писати її ще в 50-ті роки і продовжує донині – весь свій творчий шлях. Це пісня, яка не має кінця, бо безмежна любов до свого міста набуває з кожним роком нових відтінків, нюансів та інтонацій. Водночас автор і місто як два учасники єдиного

Однією з головних тем цієї збірки є любов до рідного міста. Автор згадує про Луцьк з дитинства, про його вулиці, будинки, парки. Він пише про те, як місто змінювалося з роками, про нові будівлі, про старі будинки, які залишилися. Автор також згадує про своїх земляків, про те, як вони працюють і живуть. Він пише про те, як місто стало центром культурного життя, про те, як воно приваблює туристів. Автор пише про те, як місто стало символом України, про те, як воно стало місцем, де народилися герої. Автор пише про те, як місто стало місцем, де народилися митці. Автор пише про те, як місто стало місцем, де народилися воїни. Автор пише про те, як місто стало місцем, де народилися вчені. Автор пише про те, як місто стало місцем, де народилися спортсмени. Автор пише про те, як місто стало місцем, де народилися артисти. Автор пише про те, як місто стало місцем, де народилися діячі. Автор пише про те, як місто стало місцем, де народилися вчені. Автор пише про те, як місто стало місцем, де народилися спортсмени. Автор пише про те, як місто стало місцем, де народилися артисти. Автор пише про те, як місто стало місцем, де народилися діячі.

Луцьк, 2002 р.

процесу співіснують та взаємодоповнюють один одного. Безумовно, очевидним залишається той факт, що розбудова, зростання Луцька безпосередньо впливали і впливають на творчий стиль композитора, відточують його професійну майстерність. З іншого боку, “Пісня про Луцьк” – це відображення художнього світогляду митця, його громадської позиції. Більше того, можливо, це і є патріотизм?..

Загалом десять пісень розмістилися в часовому порядку. Всі вони написані на слова сучасних волинських поетів – О. Богачука, Я. Андрусяка, П. Маха, О. Лупія, Й. Струцюка. С. Олексеюк, М. Кузьо, М. Гнатюка. Починаючи з першої пісні (“Над Стиром небо зоряне” на сл. О. Лупія), Мирослав Степанович не лише бережно ставиться до поетичного тексту, а й розкриває свій емоційний стан, сприйняття навколишнього світу. Водночас через ліричну, природно-доступну мелодію вимальовується образ ніжної, лагідної, щедрої, веселої і разом з тим гордої красуні-волинянки – “Моя лучанко” (сл. Я. Андрусяка). “Лучаночка-волиняночка” (сл. С. Олексеюк). Своєрідною візиткою нашого міста стала пісня на слова О. Богачука “Пісня про Луцьк”, де поєднання поетичного та музичного змісту складає єдину гармонію – цілісний образ твору. Невід’ємною окрасою нашого міста є річка Стир. Цій темі присвячені такі пісні, як “Над Стиром небо зоряне” (сл. О. Лупія), “Понад Стиром верби гнуться” (сл. Й. Струцюка). З часом міняється обличчя нашого міста. В 60-х роках висаджують липи і каштани (“Задивився Луцьк на вроду”, сл. О. Богачука), 80-ті прославилися своїми новобудовами (“Квітне наше місто”, сл. Я. Андрусяка, “Луцький вальс”, сл. М. Кузьо). Завершується збірка піснею “Луцькі клени” на слова М. Гнатюка. Це не випадково. Адже

2000 року з'явилися на проспекті Волі дерева-красені – клени. А ще і тому, що це дерево – медонос, яке дарує свій сік людям на здоров'я, на добро. Так і Мирослав Степанович медоносить свої пісні і зароджує в серцях лучан радість, теплоту, ніжність і любов.

“Я палаю життям, я горджуся життям, Що воно мені в долю напише – лучанин!” – ці рядки Петра Маха пропоную вважати епіграфом збірки.

**Лариса ІГНАТОВА,
музикознавець,
член Національної ліги
українських композитрів
2000 р.**

“Світло і тепло, радість і любов, це те, що ми хочемо бачити в Україні. 1983 р.”

“Я з тобою зріднився, мії Луцьк стоголосій!”

Нині на теренах озерної, спрадавен закоханої у срібнодзвінну пісню, Волині важко, мабуть, знайти людину, яка б не знала чи якій, принаймні, раз у житті, не доводилося чути високохудожніх, зворушливих і щирих, ліричних і патетичних композицій нашого краянину, котрий хоча й народився на Прикарпатті, але все своє творче життя, любов і душу офірував Лесиному краю. Стверджувати так категорично маємо на те підстави уже тому, що позивні Луцького міськрайонного радіо, які є його візиткою і звучать в ефірі понад 30 років (а це, погодьмося, – вагома заявка непідробного і самобутнього таланту на Вічність), написані теж

АЕЕ°ооїїОЕО АЕїооїїОЕО оїæооо
 оїї оїæ°ооо ооїїооїїооїїооїї
 оїїæооо оооїїоооОЕО.

ним – Майстром і Людиною з великої літери. А кого не зворушили, залишили байдужими його вокальні та інструментальні твори на тексти Т. Шевченка (“Ой, чого ти, по-чорніло”), Лесі Українки (“Вечірня година”, “Стояла я і слухала весну”), Й. Струцюка (“Журавлиний клич”, “Гомін, мати, гомін”, “Ой ти, Світязю мій”) та ін. Перелік цей можна продовжувати нескінченно довго, адже назагал його творчий доробок складає близько 400 музично-пісенних композицій різної тематики, 500 обробок та аранжувань українських народних пісень, а ще – твори для дітей, танці, музика до театральних постановок і дитячих казок тощо. Не кажемо вже окремо про високий патріотичний дух творинь митця, його

го закоханість у наше славне, героїчне минуле, молодечий запал та оптимізм...

Отже, наше пошанне слово – голові обласної організації Національної ліги українських композиторів Мирославі Степановичу Стефанишину, чия остання на часі пісенна збірка “Пісня про Луцьк” вам поталанило щойно узяти до рук.

Кажуть, творчість іде від серця і повинна знову дійти до нього (серця). Саме такою нам і бачиться творчість автора цього пісенного дива. Збірка вміщує пісні про місто, в якому близько піввіку живе і творить митець. Натхненні любов’ю до рідного Луцька, написані протягом кількох десятків літ на вірші Й. Струцюка, О. Богачука, П. Маха, О. Лупія та інших авторів, вони стали пісенною окрасою волинського краю. Прониклива, жива, задушевна, професійна музика, живильним джерелом якої є народний мелос, загадкова співоча українська душа, відзначається особливою мелодійністю, врівноваженістю і свіжістю ритмів. Вона органічно, правдиво і переконливо відтворює зміст і настрій поетичного слова, художнього образу. Серйозний фаховий підхід автора пропонованої пісенної збірки засвідчує уже хоча б той факт, що більшість із пропонованих тут творів, перш ніж потрапити до видання, була апробована на різних концертних майданчиках міста й області, у передачах обласного та районного радіо. Свого часу вони неодноразово звучали у виконанні багатьох вокальних колективів: жіночих тріо Волинської обласної філармонії, Луцьких культосвітнього та музичного училищ, тріо Будинку офіцерів, Володимир-Волинського народного дому, Луцького міського об’єднання “Промтовари”, універмагу (“Калинонька”), народних самодіяльних колективів Волині; деякі з них записані на грамплатівках.

Колись хтось із великих зауважив: гармонія – ось що лежить в основі усіх видів мистецтва упродовж історії людства. І це достеменно так. Гармонією музики і слова, гармонією світу і світла, любові і краси, добра і широсердності, гармонією Вічності освячені пісенні твори пропонуваної збірки, а відтак усі вони до одного здатні породити Велику Гармонію у наших душах і серцях.

Микола МАРТИНЮК,
кандидат філологічних наук,
доцент Луцького гуманітарного університету
2000 р.

Гармонія музики і слова, гармонією світу і світла, любові і краси, добра і широсердності, гармонією Вічності освячені пісенні твори пропонуваної збірки, а відтак усі вони до одного здатні породити Велику Гармонію у наших душах і серцях. 1970 р.

Гармонія музики і слова, гармонією світу і світла, любові і краси, добра і широсердності, гармонією Вічності освячені пісенні твори пропонуваної збірки, а відтак усі вони до одного здатні породити Велику Гармонію у наших душах і серцях. 1977 р.

**Відгомін
публікацій у пресі**

Крізь роки до своєї вершини

Синювато-фіолетове надвечір'я. За вікном – гомін травневий. Дзвінко виплескує об береги Стир, з лугу повіває вітерець-свіжунець.

– Може колись отут і Леся вдихала мелодії весни? – задумується...

Наступного дня – дзвінок: “Написав на слова Українки “Вечірню годину”.

Так, Мирослав Стефанишин полюбив землю, на якій квітнув талант геніальної поетеси. Він написав близько 150 творів. Це, насамперед, пісні про край оновлений, про будні наші окрилені. У них світлий лейтмотив: звеличення краси життя, людського подвигу.

**П. МАХ,
“Львівська молодіжна газета”, 1960 р.**

На Волині широко відомі імена самодіяльного композитора старшого викладача музики Луцького педінституту Мирослава Стефанишина і молодого поета-пісняра Олександра Богачука. Вони створили ряд пісень, в яких оспівують рідний поліський край, його чудових трудівників. Зараз друзі працюють над новою піснею “Дума про Україну”.

**Г. САЖНЄВ,
газета “Літературна Україна”, 1964 р.**

Волинський обласний Будинок народної творчості організував фольклорну експедицію в Любешівський район. Учасники експедиції –

старший викладач Луцького педагогічного інституту імені Лесі Українки М. Стефанишин і методист обласного Будинку народної творчості О. Ошуркевич провели велику роботу, зібравши багато цікавих матеріалів.

З допомогою місцевих культпрацівників експедиція провела спостереження і вивчення обрядовості в районі.

Записуючи зразки фольклору, учасники експедиції збирали також етнографічні та діалектологічні матеріали. Вони цікавилися досягненнями місцевого краєзнавства.

О. БРЕНЧУК,
журнал “Фольклор і етнографія”, 1968 р.

Шанувальники скарбів народних із радістю зустріли звістку про те, що республіканське видавництво “Музична Україна” запланувало видати збірники кращих зразків пісенного фольклору окремих областей. І ось на прилавках книгарень з’явилася перша ластівка із серії “Народні пісні України”. Приємно, що викликали її до голосистого співу волиняни Олексій Ошуркевич та Мирослав Стефанишин. Чималу дослідницько-збиральницьку роботу довелося провести упорядникам перед тим, як вона відгукнулася до нас сивою старовиною і барвистим сьогоденням.

У книзі представлені записи фольклорного матеріалу нашого краю, зроблені ще Тарасом Шевченком, Миколою Костомаровим, Лесею Українкою, Климентом Квіткою, Оскаром Кольбергом. Велика кількість пісень записана безпосередньо з голосу з різних куточків Волині, фольклорна пам’ять якої глибинна і неповторна.

Вичитуємо рядки, докопуємося до нотних позначень, і перед нами вириває з глибини віків наша праслава, довершена у суворій мелодії звитяжного і пісенного народу:

1000 записів народних перлин.

Мирослав Стефанишин – двічі лауреат фестивалів самодіяльної творчості – любов до музики передає своїм вихованцям, які навчаються у Луцькому музичному училищі.

О. КУЛИК,
“Робітнича газета”, 1971 р.

Хор Луцького педагогічного училища з хоршим художнім смаком виконав прекрасні волинські веснянки, що взяті з живих джерел народного життя і в композиторській обробці Мирослава Стефанишина увійшли в мистецтво. Ця чудова в’язанка народних мелодій викликала чи не найбільше захоплення у слухачів.

Є. ГІЩИНСЬКИЙ,
газета “Радянська Волинь”, 1972 р.

У Луцьку та Володимирі-Волинському відбулися творчі вечори самодіяльного композитора й активного музично-громадського діяча Мирослава Степановича Стефанишина

з нагоди 50-річчя від дня народження. Його патріотичні й ліричні пісні, з яких багато присвячено Волині та її героям, а також численні обробки народних пісень увійшли в репертуар хорових капел, вокальних ансамблів і солістів. Вони опубліковані у 26 збірниках різних видавництв України і на 40 листівках обласного Будинку народної творчості, звучать по радіо і телебаченню з Луцька, Львова, Бреста, Києва... Зроблено чимало записів і на грамплатівках.

□ Ł □ œ°□□ □ - □ " " □ " "
æ□□□□ □□æ□ŁCE‡□ □ CE°□□□□□ □□æ□ □Æ □
□, □□□□ CE□□. □□□□ 1986 □.

Багато сил та часу віддає М. Стефанишин громадській роботі – як член правління обласного відділення Музичного товариства, голова об'єднання самодіяльних композиторів, керівник самодіяльних капел та ансамблів, член журі конкурсів, оглядів, фестивалів... Праця талановитого музиканта і невтомного пропагандиста музики відзначена медалями “За доблесну працю” і “За трудову відзнаку” та іншими нагородами.

Г. ПАВЛОВСЬКА,
журнал “Музика”, 1977 р.

Цього дня в Будинку урочистих подій можна було зустріти відомого волинського композитора Мирослава Стефанишина, а також знавця народних пісень Антоніну Голентюк. Не в числі гостей вони були – прийшли на урочисту реєстрацію шлюбів як творці нового обряду.

– Мирослав Стефанишин, – розповіла Тамара Калинович, – написав спеціально для нашого обряду музику, зокрема “Весільний гімн”, Антоніна Голентюк стала основним консультантом у підборі пісень. Спасибі їм за добру справу!

... До Будинку урочистих подій під'їжджають уквітчані автомобілі. Мармуровими східцями піднімаються наречені – такі молоді й гарні. І господарі цього дому зичать їм бути головними героями дійства, яке відбувається тут, лише раз в житті.

М. ЛУГОВА,
газета “Волинь”, 1998 р.

До 70-літнього його ювілею обласний Центр народної творчості підготував чудовий дарунок. У гарному поліграфічному виконанні вийшла збірка пісень Мирослава Стефанишина “Пісенні узорі”. Вона вмістила 45 творів композитора, написаних в різні часи. Символічно, що

відкривається збірка піснями на слова велетів українського духу, видатних поетів на всі часи і віки – Івана Франка, Тараса Шевченка, Лесі Українки. У збірці – пісні на слова волинських поетів Йосипа Струцюка, Олександра Богачука, Василя Гея, Петра Маха. Вони відзначаються мелодійністю, ліризмом, в них відчувається щира любов композитора до чарівної волинської природи, історії рідного краю. Власне, про пісні важко розповісти словами – їх треба співати і слухати.

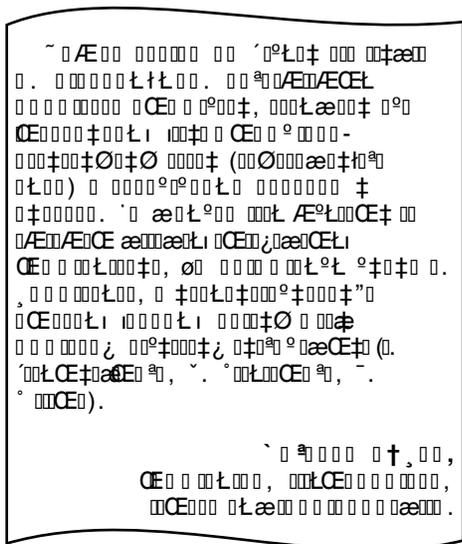
А. ФІЛАТЕНКО,
газета “Волинь”, 1997 р.

Мирослав Степанович у багатьох відношеннях був першим. Він заклав фундамент високохудожньої професійної музики у пісенних і хорових жанрах, об’єднавши народні елементи з професійною майстерністю. На шляху його були і перемоги, і поразки. Але своєю яскравою постаттю, діяльністю музиканта, громадського діяча, цілеспрямованої і вольової людини він створював духовну атмосферу професійної творчості на Волині, готував творчий майданчик для інших.

Його визнали і полюбили волиняни. Талант і творчість Мирослава Стефанишина увійшли в скарбницю здобутків нашої культури.

Є. КОВАЛЬ,
газета “Народна справа”,
1997 р.

Волинський академічний дім влаштував цікавий творчий вечір-презентацію щойно виданого довідника “Композитори Волині”. У першому такому до-

---

линського хору здобули тоді величезне визнання серед польського і українського населення, яке численно брало участь в цих небувалих концертах.

І. ІГНАТЮК,
газета “Наше слово” (Польща), 1987 р.

У Луцькому народному домі “Просвіта” відбувся ювілейний концерт композитора Мирослава Стефанишина з нагоди його 70-річчя.

І прийшли на нього сотні людей, молодих і літніх, знайомих і незнайомих особисто з цією скромною інтелігентною людиною. Зате добре обізнаних із мелодіями його пісень. Адже в творчому доробку композитора – майже 400 музичних творів. Чимало з них – на слова Лесі Українки, Тараса Шевченка, Івана Франка.

Н. БАЛИК,
газета “Волинь”, 1997 р.

Скільки б не говорити про особистість Мирослава Стефанишина, голову Волинської обласної організації Національної ліги українських композиторів, все одно не охопиш усіх граней його таланту. Свідчення його успіху – і ціла когорта митців, які несуть у народ пісню і музику.

Як справедливо значиться в листі від імені Волинського Центру народної творчості, адресованому начальникові управління культури облдержадміністрації Миколі Приймаку, давно уже слід підняти питання про присвоєння Мирославу Степановичу Стефанишину почесного звання “Заслужений діяч мистецтв України”. Це стало б невеличкою дещицею оцінки всього того, що зробила для духовного розвитку Волині ця талановита людина.

В. ВЕРБИЧ,
газета “Луцький замок”, 2002 р.

Мирослав Стефанишин, голова Волинської обласної організації Національної ліги українських композиторів зустрів свій день народження. Славного іменинника з цієї нагоди привітали шанувальники таланту. Серед найнезабутніших відзнак – і почесна грамота за підписом Петра Омельчука, лауреата міжнародного конкурсу імені Карла-Марії фон Вебера. Він, голова Провідної ради Національної ліги українських композиторів, висловив щиро вдячність відомому нашому краюнину за “самовіддану працю на ниві української музичної культури, плідну музично-громадську роботу”.

В. ВІКТОР,
газета “Луцький замок”,
2001 р.

Літературна група
вул. Шевченка, 10
Луцьк, Волинська область

Роки праці у стінах
Луцького
державного
музичного училища
дали щедрі плоди.
Маєстро згадує
своїх славних учнів,
а вони із вдячністю
пам'ятають і
шанують свого
вчителя.
Як вияв теплоти і
взаєморозуміння –
світлин,
подаровані
вихованцями
своєму
наставникові.

Григорукіт Іван Іванович

Григорукіт Іван Іванович

Григорукіт Іван Іванович

Григорукіт Іван Іванович

Григорукіт Іван Іванович

ᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃ

, ᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ

ᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃ

ᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃ

ᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ

ᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ

ᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃ

ᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃ

ᄃᄃᄃᄃᄃᄃ, ᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃ

Слово вдячності

Зі словом вдячності звертаюся до всіх тих людей, які упродовж мого життя так чи інакше мали вплив на формування моєї творчої біографії.

У першу чергу основу моєї музичної освіти заклали мої батьки – Степан Михайлович і Анастасія Іванівна, яким я безмежно вдячний, а також – моїм братам Зіновію, Омеляну і сестрі Дарії.

Завдячую моїм першим педагогам у музичному училищі – Іванові Атаману, Володимирові Мелеху та Олександрові Дмитренку. Хочу назвати світлі імена моїх професорів у Львівській консерваторії. З подякою згадую П. Муравського, М. Колесу, С. Людкевича, В. Симовича, Е. Козака, А. Кос-Анатольського. Вдячний першому складу Волинського народного хору на чолі з О. Самохваленком, у якому я отримав добру життєву школу...

Глибокий слід залишили у моєму житті митці Волині, керівники установ, викладачі навчальних закладів, в середовищі яких я знаходив і добру фахову підтримку, а іноді – й доброзичливу критику.

Тут неодмінно треба назвати прізвища таких особистостей, як Є. Гіщинський, Ю. і Л. Максименки, М. Пахолко, В. Галичанський, М. Царенко, К. Литвиненко, Ю. Войнаровський, К. Новаківський, В. Вербич, Л. Ванчугіна, М. Андрушко, О. Ошуркевич, В. Кучерук, М. Сточанська, Я. Найда, М. Лапків, А. Криштальський, Л. Ігнатова, Д. і В. Івашенки, Е. Жовтуля, А. Кривицький, М. Козачук, О. Каспер, М. Якимчук, Я. Корнелюк, М. Приймак, Б. Самохваленко, В. Колесник, Л. Голуб, Д. Цимбалюк, Б. Климчук, О. Стадник, М. Сед-

---

Перелік основних творів

Вітчизна. Сл. О. Соболева, переклад Д. Луценка. Хор і соло.
Пісня про Волинь. Слова М. Білецького. Мішаний хор.
Краю мій. Сл. В. Симаковича. Мішаний хор.
Волинь моя озерна. Сл. М. Пронька. Мішаний хор.
Вечірня година. Сл. Лесі Українки. Мішаний хор, ак.
Ранки поліські. Сл. А. Шутовського. Мішаний хор, ак.
Сопілка. Сл. О. Богачука. Мішаний хор, ак.
Волошки сині. Сл. П. Гоця. Соло з баяном.
Слався, Волинь! Сл. М. Білецького. Мішаний хор.
Мій краю поліський. Сл. В. Гея. Мішаний хор.
Я — Мавка. Сл. О. Богачука. Жіноче тріо.
Коханий мій краю. Сл. Лесі Українки. Жіноче тріо.
Гомін, мати, гомін. Сл. Й. Струцюка. Чол. хор, ак.
Ой, ти Світязю мій. Сл. Й. Струцюка. Жіноче тріо.
Хвилі Світязя. Сл. П. Маха. Жіноче тріо.
Поема про Луцьк. Сл. М. Кузьо. Мішаний хор із супр.
Луцький вальс. Сл. М. Кузьо. Жіноче тріо.
Квітне наше місто. Сл. Я. Андрусяка. Жіночий ансамбль.
Криниця. Сл. В. Юхимовича. Жіночий ансамбль.
Задивився Луцьк на вроду. Сл. О. Богачука. Жіноче тріо.
А річка Стир хлопоче. Сл. О. Богачука. Жіноче тріо.
Місто моє. Сл. П. Маха. Соло, тріо і фортепіано.
Лучаночка. Сл. Й. Струцюка. Жіночий ансамбль.
Ой, русокоса. Сл. Я. Андрусяка. Жіночий ансамбль.
Давня весна. Сл. Лесі Українки. Мішаний хор.
У задумі над рікою. Сл. П. Маха. Жіноче тріо.
Співає Дніпро. Сл. П. Маха. Соло, фортепіано.
Осінній парк. Сл. Й. Струцюка. Жіночий ансамбль.
Зацвіли тюльпани. Сл. А. Фартушняка. Жіночий ансамбль.
Зацвіла калина. Сл. О. Богачука. Жіночий ансамбль.
Тополинна дума. Сл. П. Маха. Жіноче тріо.
Мавки. Сл. П. Маха. Жіноче тріо.
Закувала зозуленька. Сл. Д. Луценка. Жіночий хор.
Ген над калиною. Сл. Й. Струцюка. Жіноче тріо. Чол. квартет.
Журавлиний клич. Сл. Й. Струцюка. Мішаний хор.
Коли ми удвох. Сл. М. Пронька. Мішаний дует.
Мовчить зоря. Сл. Й. Струцюка. Чоловічий хор.
Весняне безсоння. Сл. Я. Андрусяка. Жіночий ансамбль.
Чую, мамо, пісні. Сл. О. Стефанишина. Мішаний дует.
Лівочі мрії. Сл. В. Вихрушка. Жіночий дует.
Горить моє серце. Сл. Лесі Українки. Жіночий склад.
Ноктюрн. Сл. Лесі Українки. Жіночий ансамбль.
Стояла я і слухала весну. Сл. Лесі Українки. Жіночий ансамбль.
Ой, чого ти почорніло... Сл. Т. Шевченка. Мішаний хор.
Ой минула вже зима. Сл. народні. На два голоси.
Ой у полі три тополі. Слова народні. На три голоси.
Ой, ти калинонько. Сл. О. Лісової. Жіночий ансамбль.

Колискова. Сл. Лесі Українки. Жіночий ансамбль.
Пам'ятаєш, земле. Сл. В. Гея. Жіночий хор. Мішаний хор.
Стяги пламеніють. Сл. М. Олійника. На три голоси.
Пречиста мати. Сл. Й. Струцюка. Мішаний хор.
Перша скрипка. Сл. Й. Струцюка. Соло, тенор.
Усмішка Оксани. Сл. Й. Струцюка. Соло, тенор.
Той парк. Сл. Й. Струцюка. Соло, баритон.
Україна моя. Сл. Й. Струцюка. На три голоси.
Народила діва сина. Сл. Й. Струцюка. Мішаний хор.
Я чекаю тебе. Сл. Й. Струцюка. Дует.
Давай дружити. Сл. Й. Струцюка. Дитяча пісня.
Люлі, пташко, люлі. Сл. Й. Струцюка. Дитяча пісня.
Ходять миші й горобці. Сл. Й. Струцюка. Дитяча пісня.
Ходить бусол по стерні. Сл. Й. Струцюка. Дитяча пісня.
Лірична пісня. Сл. Й. Струцюка. Дитяча пісня.
На галяві. Сл. В. Лучука. Дитяча пісня.
До світлих вершин. М. Білецький. Музика до п'єси.
Циган із шатра. О. Богачук. Музика до п'єси.
Пісня над Бугом. М. Білецький. Музика до п'єси.
Правнук Мельпомени. М. Білецький. Музика до п'єси.
Казковий дім. Т. Цвигун. Дитяча казка.
Пригоди зайченят. Т. Цвигун. Дитяча казка.
Кругак. Обробка. Поліський танець.
Залізна дорога. Дитячий танець.
Метелиця. Дитячий танець.
Волинські веснянки. В'язанка. Обробка для хору.
Сюїта з волинських веснянок для камерного оркестру.
Фантазія з власних мелодій для духового оркестру.
Волинянко моя, волинянко. М. Кузьо. Чоловічий дует.
Била жінка чоловіка. Обробка. Мішаний хор.
Ой на горі, на горі. Обробка. Жіночий хор.
Було в мене у коморі жито. Обробка. Мішаний хор.
Журило (гаївка). Обробка. Мішаний хор.
Музиченьки. В'язанка. Обробка. Жіночий ансамбль.
І по той бік гора. В'язанка. Обробка. Жіночий ансамбль.
Ремета. В'язанка. Жіночий ансамбль.
Сонце низенько. Жіночий ансамбль.
Ой піду я до млина. В'язанка. Жіночий ансамбль.
Жито-мати. В'язанка. Жіночий ансамбль.
Залицяння. В'язанка. Жіночий ансамбль.
На калині в садочку. Сл. В. Івашенко. Жіночий ансамбль.
Хризантеми цвітуть. Сл. Я. Андрусяка. Жіночий ансамбль.
Де Черемощу плин. Сл. Р. Савицького. Жіночий ансамбль.
Ранні гуси. Сл. Й. Струцюка. Соло, тенор.
Ти є моя. Сл. Й. Струцюка. Соло, тенор.
Гетьте думи. Сл. Лесі Українки. Жіночий склад.
Студентський вальс. Сл. О. Ошуркевича. Жіночий хор.
Не забудь. Сл. С. Пушика. Чол. дует.
Як вечір настане. Сл. О. Стефанишина. Чол. дует.
Червона калина. Обробка. Мішаний хор.
На березі стиру. Сл. Т. Музичука. Соло.
Рідна пісня. Сл. Й. Струцюка. Дитяча.

Перелік публікацій у пресі

- Коновалова Г. **Волинський народний хор**. – Л.: Вечерний Ленинград, 1956.
- Шевченко О. **Душа колективу**. – К.: Культура і життя, 1958.
- Стефанишин М. **Життя – подвиг**. До 120-річчя М. Лисенка. – Луцьк: Радянська Волинь, 1962.
- Федько І., Стефанишин М. **Різнобарвна веселка**. – К.: Культура і життя, 1962.
- Стефанишин М. **Видатний композитор**. До 100-річчя з дня смерті О.Островського. – Луцьк: Радянська Волинь, 1962.
- Мах П. **З піснею до людей**. – Львів: Мистецький вісник, 1964.
- Сажнев Г. **Народження пісні**. – К.: Літературна Україна, 1964.
- Федько І. **У пісні мотиви народні**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1965.
- Лавренко П. **Пісне, дзвени**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1967.
- Бренчук О. **Фольклористи з поліських сіл** // Фольклор і етнографія. – 1968. – № 4.
- Ошуркевич О. **З любов'ю до рідного міста**. – Луцьк: Молодий ленінець, 1968.
- Гіщинський Є. **Окрилені піснею**. Плакат. – Луцьк: Обласна друкарня, 1969.
- Сірак І. **Перлини Волинського фольклору**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1970.
- Іваницький А. **Пісні з Волині**. – К.: Культура і життя, 1970.
- Струцюк Й. **Пісенна ластівка з Волині**. – Луцьк: Молодий ленінець, 1970.
- Стефанишин М. **Присвячено Леонтовичу**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1970.
- Рябунець В. **Семинар піснярів-аматорів**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1970.
- Стефанишин М. **Грає Харківський симфонічний**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1970.
- Левченко Н. **Зустріч з прекрасним**. – Ківерці: Ківерцівська правда, 1970.
- Фільц Б. **Пісні з Волині**. – К.: Культура і життя, 1970.
- Жижара З. **Перлини скарбу народного**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1970.
- Кулик О. **Красота мелодий**. – К.: Рабочая газета, 1971.
- Стефанишин М. **Свято музичного мистецтва**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1971.
- Гіщинський Є. **Звіт місцевих композиторів**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1972.
- Пільняк Н. **У вихорі танцю**. Плакат ОБНТ. – Луцьк: Обласна друкарня, 1972.

Мирославський С. **Вихователька талантів**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1972.

Михайлик С. **Творчий злет**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1972.

Андріюк М. **У мажорному тоні**. – Луцьк: Молодий ленінець, 1972.

РАТАУ. **Пісні волинського краю**. – К.: Радянська Україна; Луцьк: Радянська Волинь, 1973.

Філатенко А. **Луцьк-Київ**. – Культура і життя, 1973.

Антонюк А., Стефанишин М. **Огляд народних талантів**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1974.

Недільський В. **Зустріч з піснею**. – Володимир-Волинський: Слово правди, 1977.

Павловська Г. **Співець квітучої Волині** // Музика. – 1977. – № 3.

Степанюк В. **З піснею по життю**. – Луцьк: Молодий ленінець, 1977.

Мазун К. **Пісні, нав'яні красою**. – Луцьк: Молодий ленінець, 1977.

Стефанишин М. **Конкурс творчих колективів**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1977.

Павленко В. **Співуча Волинь**. – К.: Музика, 1977.

Стефанишин М. **Мелодії радості** // Радянська Волинь. – 1978.

Степанюк В. **Мелодії рідного краю**. – Луцьк: Молодий ленінець, 1979.

Стефанишин М., Філатенко А. **Краса вірності**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1980.

Філатенко А. **Гордиться Волинь талантами**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1980.

Філатенко А. **Радість творчості**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1983.

Стефанишин М. **Життя серед музики**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1984.

Філатенко А. **Зустріч з композитором**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1984.

Стефанишин М. **Щедрий ужинок**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1985.

Антонюк А., Стефанишин М. **На радість людям**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1986.

Ігнатюк І. **Ювілей композитора**. – Варшава: Наше слово, 1987.

Василенко В. **Творчий звіт ювілярів**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1987.

Стефанишин М. **Музика навколо нас**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1987.

Філатенко А. **Музика дарує молодість**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1987.

Балик Н. **Чарує пісня “Калиноньки”**. – Луцьк: Радянська Волинь, 1989.

Лапків М. **Хай світитися слово**. – Луцьк: Слава праці, 1995.

Коваль Е. **Щедрий ужинок М. Стефанишина**. – Луцьк: Народна справа, 1997.

Тиможинський В. **Шляхом творчості**. – Луцьк: “Пісенні узорі”, Обласна друкарня, 1997.

Яковишин П. **Ювілейна прем'єра**. – Тернопіль: Вільне життя, 1997.

Толочко М. **Вступне слово до збірки М. Стефанишина “Співає школа”**. – Луцьк: Медіа, 1997.

Філатенко А. **Збирач фольклорних скарбів**. – Луцьк: Волинь, 1997.

Гіщинський Є. **Передне слово про автора збірки М. Стефанишина “Пісенні узорі”**. – Луцьк: Обласна друкарня, 1997.

Гуменюк Н. **Краще залишатись на одинці з музикою, ніж з людьми...** – Луцьк: Віче, 1997.

- Балик Н. **Молодість дарує музика**. – Луцьк: Волинь, 1997.
- Лугова М. **Осінь для них стає весною життя**. – Луцьк: Волинь, 1998.
- Філатенко А. **Пісні волинських композиторів**. Про 1-й звіт членів ВОО НЛУК. – Луцьк: Волинь, 1998.
- Ємельянова О. **Творча зустріч з композитором**. – Луцьк: Досвітня зоря, 1999.
- Грибовицький В. **Відвітувалися композитори**. Пісні з Колодяжного. – Луцьк: Луцький замок, 1999.
- Юхименко С. **Чаруй нас, музико**. – Луцьк: Досвітня зоря, 1999.
- Балик Н. **22 композитори пишуть музику волинянам**. – Луцьк: Волинь, 1999.
- Ігнатова Л. **“О, Луцьк мій дорогий”**. Передмова до зб. “Пісня про Луцьк” М. Стефанишина. – Луцьк: Надстир’я, 2000.
- Вербич В. **“Пісня живе в мені”**. – Луцьк: Луцький замок, 2000.
- Козачук М. **Пісенний літопис про Луцьк**. – Луцьк: Досвітня зоря, 2001.
- Ігнатова Л. **Пісня про Луцьк**. – Луцьк: Луцьк молодий, 2001.
- Вербич В. **Пісня як доля**. – Луцьк: Луцький замок, 2001.
- Філатенко А. **Які вони, нові пісні Волині**. – Луцьк: Волинь, 2001.
- Стефанишин М. **Пісенний рай**. – Луцьк: Слава праці, 2001.
- Бондарчук А. **Божественний спів юних**. – Луцьк: Волинь, 2001.
- Йосипович І. **На крилах пісні золотої**. – Луцьк: Слава праці, 2001.
- Найда Я. **Талант не гасне у душі**. – Луцьк: Слава праці, 2002.
- Стефанишин М. **Передмова до зб. “Співає гурт “Козаченьки”**. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2002.
- Стефанишин М. **Передмова до зб. “Матусині світанки”**. – Луцьк: Вежа, ВДУ, 2002.
- Стефанишин М. **Творчий горизонт митця**. – Луцьк: Слава праці, 2002.
- Мартинюк М. **“Я з тобою зріднився, мій Луцьк стоголосий!”** – Луцьк: Надстир’я, 2000.
- Стефанишин М. **Я щиро вдячний долі**. – Луцьк: Роде наш красний, ВАД, 2002.
- Крещук С. **Пісенні узори**. – Луцьк: Волинь, 2002.
- Вербич В. **Талант, який не зуміли поцінувати**. – Луцьк: Луцький замок, 2002.
- Строк Б. **Композитор гостює у школярів**. – Луцьк: Луцьк молодий, 2002.
- Степанович М. **На засадах творчої співпраці**. – Луцьк: Луцький замок, 2002.
- 150 концертів на рік**. – Луцьк: Досвітня зоря, 2002.
- Срібний дощ**. – Луцьк: Досвітня зоря, 2002.
- Стефанишин М. **Вокальні ансамблі у супроводі бандур**. Передмова. – Луцьк: Вежа ВДУ, 2003.
- Стефанишин М. **Талант П.І. Муравського**. Спогад. Бенч О. – Дніпро. – 2003.
- Стефанишин М. **Обряди житимуть вічно**. – Луцьк: Слава праці, 2003.
- Ляснюк О. **В гостях у молодих**. – Луцьк: Луцьк молодий, 2003.
- Стефанишин М. **Його душа і серце в пісні**. – Луцьк: Досвітня зоря, 2003.
- Стефанишин М. **Музика врятує світ**. – Луцьк: Луцький замок, 2003.

Книги, збірники, аудіовидання

- На допомогу художній самодіяльності: Репертуарний збірник. – Луцьк: ОБНТ, 1955.
- Волинський танець “Крутак” / Обр. М. Стефанишина. – Луцьк: ОБНТ, 1956.
- На оновленій Волині: Зб. – Львів, 1956.
- Першому фестивалю: Реп. зб. – Луцьк: ОБНТ, 1956.
- Народна творчість Волині. – Луцьк: ОБНТ, 1957.
- На самодіяльній сцені. – Луцьк: ОБНТ, 1957.
- Пісні / М. Стефанишин, Р. Стернічук. – Луцьк: ОБНТ, 1959.
- Народна творчість сьогодні: Два хори. – Львів: Каменярь, 1963.
- Вітчизні: Зб.: Дуети, тріо, квартети. – К.: Мистецтво, 1963.
- Сопілка: Ак. хор. – К.: Мистецтво, 1963.
- Аудіокасета. 8 пісень. – Львівське телебачення, 1964.
- Рушничок на щастя: Весільні пісні і танці. – Львів: Каменярь, 1964.
- Вокальні ансамблі. – К.: Мистецтво, 1964.
- Пісні оновленого краю: 24 пісні М. Стефанишина. – К.: Мистецтво, 1966.
- Бібліографічний покажчик. – Київ, 1967-1971 рр. – Ч. 1, 2.
- Веселий таночок. – К.: Мистецтво, 1967.
- Ми з України: Платівка. – К.: Фірма “Мелодія”, 1967.
- Літопис музичної літератури. – Харків, 1967.
- Пісні з Волині: Зб. – Луцьк: ОБНТ, 1968.
- Пісні з Волині: Грамплатівка. – Ленінград: Фірма “Мелодія”, 1968.
- Волинь у піснях. Фольклор. – Львів: Каменярь, 1969.
- Пісні нової Волині: Зб. / Уп. М. Стефанишин. – К.: Музична Україна, 1969.
- Пісні з Волині. Фольклор: Зб. – К.: Музична Україна, 1970.
- Співає Лесин край: Зб. волинських авторів. – К.: Музична Україна, 1973.
- Пісні-листівки. – Луцьк: ОБНТ, 1963-1970.
- Пісні Волині. – К.: Музична Україна, 1973.
- Україна співоча. – К.: Музична Україна, 1974.
- Шевченків день. – К.: Музична Україна, 1970.
- До радянських обрядів. – К.: Музична Україна, 1979.
- Райдуга. Сопілка. – К.: Музична Україна, 1979.
- Райдуга. – К.: Музична Україна, 1983. - № 6.
- Волинь. Альбом. - К.: Музична Україна, 1986.
- Райдуга. - К.: Музична Україна, 1980. - № 17.
- Пісенні узорі: 45 пісень М. Стефанишина. – Луцьк: ВЦНТ, 1970.
- Пісні з Колодяжного. Фольклор. – Луцьк: Надстир'я, 1998.
- Співає школа: 30 пісень М. Стефанишина. – Луцьк: Медіа, 1997.
- Жайвірковий Великдень. – Луцьк: Терен, 1999.
- Ти – моє терпке пісенне диво. – Луцьк: Медіа, 1998.
- Заспів. – К.: Соц. культура, 1975. – № 5.
- Райдуга. – К.: Музична Україна, 1981. – № 3.
- Свято воззеднання. – К.: Музична Україна, 1980.
- Навіяна мрія. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2002.
- Композитори Волині: Довідник. – Луцьк, 2002.
- Десять творів на вірші Лесі Українки. – Луцьк, 2003.
- Ой у полі три тополі. Співає Раїса Кириченко. – К.: Музична Україна, 1988.
- Пісня про Луцьк. - Луцьк: Надстир'я, 2000.
- Різдвяний вертеп на Волині. - Луцьк: Надстир'я, 1996.
- Талісман щастя. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2003.

ЗМІСТ

Андрій Криштальський. Дотик до справжності	5
Віктор Вербич. Мирослав Стефанишин: “Пісня живе в мені”	9
З творчого доробку Мирослава Стефанишина	22
Музично-стильові риси пісень Волині	24
Про музичні особливості народних пісень Холмщини	37
У світі мистецтва гри на бандурі	43
Сонце української музики	49
Його уроки завжди мали творчий характер	54
Творчий горизонт митця	60
Іван Сірак. Перлини Волинського фольклору	68
Іван Чернецький. У творчому неспокої	72
Віктор Тиможинський. Шляхом творчості	74
Лариса Ігнатова. “О, Луцьк мій дорогий!”	77
Микола Мартинюк. “Я з тобою зріднився, мій Луцьк стоголосий!”	80
Відгомін публікацій у пресі	83
Мирослав Стефанишин. Слово вдячності	94
Перелік основних творів	96
Перелік публікацій у пресі	98

Літературно-художнє видання

**Мирослав Стефанишин.
ЖИТТЯ В ПОЛОНІ МУЗИКИ Й ПІСЕНЬ**

Упорядник – **Андрій Криштальський**
Літературний редактор – **Микола Мартинюк**
Комп'ютерний набір **Оксани Криштальської**
Коректор – **Віктор Березнюк**

Формат 70x100/16. Папір офсетний.
Гарнітура Тіре Times. Друк офсетний.
Наклад 300 пр.

Видавництво
“Волинська мистецька агенція “Терен”
43025, м. Луцьк, Головоштамт, а/с № 157
Тел. 8-050-6743321
gazeta@univer.lutsk.ua

Свідоцтво Державного комітету
телебачення і радіомовлення України
ДК № 1508 від 26.09.2003 р.

Віддруковано в друкарні підприємця В.П. Іванюка.
43021, Волинська обл., м Луцьк, вул. Винниченка, 63.

С-79 Стефанишин М. Життя в полоні музики й пісень. – Луцьк:
ВМА “Терен”, 2004. – 104 с.
ISBN 966-8575-03-2

Збірник “Життя в полоні музики й пісень” – своєрідний підсумок творчості відомого композитора і диригента, музикознавця й громадського діяча Мирослава Стефанишина. До книги увійшла частина публіцистичного доробку маестро, а також архівні матеріали і фотоілюстрації, статті, рецензії та відгуки про його творчий і життєвий шлях.

Для широкого загалу читачів, шанувальників музичного мистецтва України.

ББК 85. 313 (4 УКР - 4ВОЛ)